

વાયડામિત્ર

વર્ષ : ૯૯ અંક : ૩ માર્ચ - ૨૦૨૧

કિંમત રૂ. ૩૦/- (વાર્ષિક)

Title Courtesy
Mahek Shah
Bhuj Std 10

*Mahek
Shah
made
by me*

With Best compliment form
Shree Vayad Group of Companies

**Shree Vayad Construction Corporation,
Mumbai**

**Shree Samarinandan Projects pvt. Ltd.,
Mumbai**

Shree Vayad Developers, Nasik

Shree Vayad Engineering, Nasik

Shivshakti Construction, Amravati

**Bipin Shah
Geeta Shah
Dhaval Shah**

**Trupti Rajendra Shah
Rahul Shah**

**Jitendra Shah
Sunita Shah**

Address

**7, Badeshwar Building, Opp. One up Store, Rajawadi,
M.G. Road, Ghatkopar, East Mumbai - 400 077
Ph. 022-21027687, E-Mail : shreesamirinandan@gmail.com**

શ્રી વાયડા વણિક સેવા ટ્રસ્ટ સંચાલિત વૈશ્વિક જ્ઞાતિ સમાચારપત્ર
વાયડામિત્ર

પ્રકાશન પ્રારંભ વર્ષ સંવત-૧૯૭૭ માસ : મહા - માર્ચ, ઈ.સ. ૧૯૨૧

માર્ચ ૨૦૨૧, પ્રત-૧૧૨૬, વર્ષ-૯૯, અંક-૩
શ્રી વાયડા વણિક સેવા ટ્રસ્ટ

E-mail : vayva95@gmail.com

સંચાલક ટ્રસ્ટી મંડળ

www.vayvaset.in

શ્રી શશાંકભાઈ આઈ. શાહ	અમદાવાદ	પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી ધીરેનભાઈ કે. પરીખ	અમદાવાદ	ઉપપ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી સુનીલભાઈ આર. શાહ	અમદાવાદ	ઉપપ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી વ્રજેશભાઈ એન. પરીખ	અમદાવાદ	માનદ્ મંત્રી અને ટ્રસ્ટી
શ્રી મેહુલભાઈ એસ. શાહ	અમદાવાદ	માનદ્ ખજાનચી અને સહમંત્રી
શ્રી રમેન્દ્રભાઈ જે. પરીખ	અમદાવાદ	ટ્રસ્ટી
શ્રી કિરણભાઈ એસ. શાહ	વડોદરા	ટ્રસ્ટી
શ્રી શરદભાઈ પી. શાહ	મહેસાણા	ટ્રસ્ટી
શ્રી જીતેન્દ્રભાઈ બી. શાહ	મુંબઈ	ટ્રસ્ટી

માનદ્ તંત્રી અને પ્રકાશક : શ્રી શ્રેણીકભાઈ એન. પરીખ

બી-૭, શ્રી સિદ્ધિ કુપ્લેક્ષ, એપોલો હોસ્પિટલ સીટી સેન્ટર પાસે,

પરિમલ ગાર્ડન નજીક, આંબાવાડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૬.

ફોન નં.: ૯૭૨૪૪૪૮૧૪૯ (સાંજે ૭.૦૦ પછી) ઈમેઇલ : snp4758@gmail.com

વ્યવસ્થાપક : હર્ષ નિખીલ પરીખ

૨૧-એ, જય જિનેન્દ્ર ટાવર, અંકુર સ્કૂલની સામેના ખાંચામાં,

જૈન મર્ચન્ટ સોસાયટી પાસે, પાલડી, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૭

મો નં.: ૯૪૨૭૯ ૫૪૯૬૮ ઈ-મેઇલ : hnparikh98@gmail.com

મેમ્બરશીપ લવાજમ

ભારતમાં: રૂ.૩૦/- (સામાન્ય), રૂ.૧૦૦૧/- (આજીવન), રૂ.૨૫૦૧/- (પેટ્રન), વિદેશમાં : રૂ. ૫૦૦૧/-

સભ્યો અને જ્ઞાતિજનો ભેટ, જા.ખ. વિગેરેની રકમ સંસ્થાના ખાતામાં જમા કરાવી તેની પહોંચ શ્રી નિશીથભાઈને વોટ્સએપ કરી શકે છે. પહોંચ મોકલવાની જવાબદારી રકમ જમા કરાવનારની રહેશે. ખાતાની વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

Shree Vayada Vanik Seva Trust

Central Bank of India, Mithakhali Branch, Ahmedabad.

Savings A/c No.: 3172539192, IFSC Code.: CBIN0280553

યોગનિદ્રા

“નિદ્રા” શબ્દથી આપણે સહુ પરિચિત છીએ. “યોગનિદ્રા” શબ્દથી કદાચ અજાણ છીએ. વ્યાપક અર્થમાં “યોગ” અર્થાત્ સભાનતા તેમ જ “નિદ્રા” અર્થાત્ ઊંઘ આમ શાબ્દિક રીતે “યોગનિદ્રા” એટલે “સભાનતા સાથેની નિદ્રા”. જેમાં વ્યક્તિ બહારથી સુતેલી જણાય છે પણ અંદરથી તે જાગૃત, સભાન હોય છે. શરીર વિશ્રામની સ્થિતિમાં છે પણ મન સંપૂર્ણપણે જાગૃત છે. આમ યોગનિદ્રાએ સંપૂર્ણ જાગૃતિ તેમ જ ગહન નિદ્રા વચ્ચેની અવસ્થા છે.

નિદ્રાનો અનુભવ આપણે રોજ કરીએ છીએ. નિદ્રા એ કુદરત તરફથી મળેલું અમૂલ્ય વરદાન છે. નિદ્રાની અવસ્થામાં કુદરત શરીરની બેટરીને રીચાર્જ કરે છે જેને કારણે આખા દિવસ દરમિયાન કરેલા શ્રમને કારણે થાકેલા શરીરને આરામ મળે છે અને બીજે દિવસે કાર્ય કરવા માટે તૈયાર થઈ જાય છે. સ્વામી સત્યાનંદજી જણાવે છે તેમ કેવી રીતે સુવું એ પણ કળા છે. એ કળાને આપણે જાણતાં નથી એટલે વાસ્તવિક આરામ પ્રાપ્ત કરી શકતાં નથી પરિણામસ્વરૂપ ઘણી શારીરિક તેમ જ માનસિક અસ્વસ્થતાનો ભોગ બનીએ છીએ.

સામાન્યતઃ આપણે જીવનની બધી ચિંતાઓ, stressને લઈને રાત્રે સૂતાં હોઈએ છીએ. વિચારતાં વિચારતાં થાકી જઈએ છીએ અને અંતે સુઈ જઈએ છીએ. શરીર થાકીને સુઈ જાય છે પણ મનમાં ઉલ્લાસનો, ચિંતાઓ સતત ચાલુ રહે છે. મનની આ ઉલ્લાસનો, સમસ્યાઓ સ્વપ્નના રૂપમાં બહાર આવે છે. શરીર આરામની સ્થિતિમાં છે પણ માનસિક તેમ જ ભાવનાઓના સ્ટ્રેસને કારણે શારીરિક થાક દૂર થતો નથી પરિણામ સ્વરૂપ સવારે ઉઠીએ ત્યારે થાક, સુસ્તીનો અનુભવ થાય છે. પણ સુતી વખતે જો યોગ નિદ્રા કરવામાં આવે તો શરીર, મન તેમજ ભાવનાઓના સ્તરના stress દૂર થાય છે. વ્યક્તિ stress free બને છે.

વર્તમાન સમયમાં ભૂખમરો, બેકારી, ગરીબી કરતાં પણ વિકટ પ્રશ્ન છે : તનાવ-stress. ચિકિત્સાશાસ્ત્રે પ્લેગ જેવા રોગો ઉપર કાબુ મેળવવામાં સફળતા પ્રાપ્ત કરી છે પણ stressને કારણે થતા રોગો જેવા કે, અસ્થમા, માયગ્રેન, ડાયાબીટીસ, હૃદયરોગ, હાઈ બી.પી. જે ચેપી રોગની જેમ વિસ્તરી રહ્યા છે તેને દૂર કરવામાં સંપૂર્ણ સફળતા

સ્વ. સોહાગિનીબહેન તથા સ્વ. નવનીતભાઈ બી. શાહ (દેત્રોજવાળા) ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

મળી નથી. મહદ્અંશે આ રોગોનું મૂળ કારણ છે-આધુનિક જીવનશૈલીને પહોંચી વળવા માટે કરવામાં આવતો શક્તિ બહારનો સંઘર્ષ જે stress માં પરિણમી વ્યક્તિને શારીરિક તેમજ માનસિક બંને રીતે હતપ્રભ અને નિષ્પ્રાણ બનાવી દે છે.

આધુનિક ચિકિત્સાશાસ્ત્ર આ રોગોને મૂળગામી રીતે દૂર કરવાના અથાગ પ્રયાસો કરે છે પણ તેમાં તેને અંશતઃ સફળતા મળે છે કારણ કે રોગોનું અસલી કારણ શરીરમાં નહીં પણ માણસના મનમાં, તેના વિચારોમાં, લાગણીઓમાં છે. જે વ્યક્તિ તેના વિચાર, મન અને લાગણીઓને નિયંત્રણમાં રાખી શકે તો તે મહદ્અંશે આ રોગોથી મુક્ત રહી શકે છે. વ્યક્તિ ખૂબ જ વિચારે કે વધારે પડતો શારીરિક શ્રમ કરે કે લાગણીઓમાં તણાએલો રહે તો તે તેના શરીર, મન તેમ જ ભાવનાના સ્તરે stress ને જ સંગૃહિત કરે છે જે સમયાંતરે શારીરિક તેમ જ માનસિક રોગના રૂપમાં પ્રગટ થાય છે. સાધારણ નિદ્રા શારીરિક stress ને દૂર કરે છે. યોગનિદ્રાનો વ્યાપ વિસ્તૃત છે. તે શારીરિક, માનસિક તેમ જ ભાવનાત્મક ત્રણેય સ્તર પરના stress ને દૂર કરી સંપૂર્ણ વિશ્રામની સ્થિતિ આપે છે. શરીર, મન તેમ જ ભાવનાઓ આ ત્રણેય સ્તરનું સભાનતા સાથેનું relaxation એ યોગનિદ્રાની ફલશ્રુતિ છે.

- ડૉ. પ્રજ્ઞા શાહ, વડોદરા મો. ૯૯૨૪૧ ૬૫૬૩૦

ત્રાજવું

જીવનમાં જે મળ્યું તે ઓછું ન હતું
બસ, સુખ દુઃખ માપવાનું ત્રાજવું ખોટું હતું
નાની મોટી ફરિયાદોમાં અટવાતું રહ્યું
અપેક્ષાઓ અને ઉપેક્ષાઓથી ઘવાતું રહ્યું
કેમ કહું મન મારું મોટું હતું.
ક્યારેક માનના તો ક્યારેક અભિમાનના
ક્યારેક સંસ્મરણોના તો ક્યારેક સ્વપ્નોના
ઘેનમાં વીતતી ગઈ જીંદગી
આંખ ત્યારે જ ખુલી જ્યારે મોત ફક્ત બે જ હાથ છેટું હતું.

- ભારતી વિભૂતિ કશ્યપ, નાગપુર,
મો. ૯૯૨૩૪ ૩૩૬૪૩

દીપક કાંતિલાલ ઝવેરી (અમદાવાદ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ચંદનબહેન વલ્લભદાસ મોહનલાલ શાહ (કડીવાળા) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

પૂર્ણાવતાર શ્રીકૃષ્ણ શ્રીકૃષ્ણના જીવન સંબંધિત કેટલાક પ્રસંગો

(૧) દરેક વ્યક્તિ કૃષ્ણની શોધમાં છે. દરેક વ્યક્તિને કૃષ્ણ વિષે કહેવું છે પરંતુ તેને કૃષ્ણ કેવા દેખાય છે તેનો ખ્યાલ નથી. કદાચ એટલે જ અનિરુદ્ધના પુત્ર, પ્રધુમ્નના પૌત્ર અને કૃષ્ણના પ્રપૌત્ર વ્રજનાભિએ કૃષ્ણ કેવા દેખાતા હતા તેની શોધ માટે મથુરાથી હસ્તિનાપુરનો પ્રવાસ કર્યો. હસ્તિનાપુરમાં કૃષ્ણએ પોતાના જીવનનો અમૂલ્ય સમય પાંડવો સાથે ગાળ્યો હતો.

વ્રજનાભિ વિરાટની પુત્રી, અભિમન્યુની પત્ની અને પરીક્ષિતની માતા ઉત્તરાને મળે છે. ઉત્તરા વ્રજનાભિને કૃષ્ણનું વર્ણન કરે છે. વ્રજનાભિ વર્ણન સાંભળી અહોભાવથી છલકાઈ જાય છે. વ્રજનાભિ ઉત્કૃષ્ટ કારીગરો પાસે કૃષ્ણની પ્રતિમા બનાવવાનું નક્કી કરે છે, પરંતુ કૃષ્ણનું વર્ણન એટલું વિશદ્ છે કે દરેક કારીગર પોતાની પ્રતિમામાં કૃષ્ણના કોઈ એક જ સ્વરૂપને આકાર આપી શક્યા. એટલે જ કૃષ્ણના જુદા જુદા સ્વરૂપો છે. આ પ્રતિમાઓ સદીઓ સુધી સંસારમાં લુપ્ત રહી. ત્યારબાદ ઋષિઓએ તેઓને શોધીને મંદિરમાં પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરાવી.

આ સ્વરૂપોમાં કેરાલાનું ગુરુવાયુશાપન, કર્ણાટકમાં આવેલા ઉડીપીના કૃષ્ણ, વૃંદાવનના બાંકેબિહારી, નાથદ્વારાના શ્રીનાથજી, ડાકોરના રણછોડરાય, ચેન્નાઈના પાર્થસારથી, ઓરિસ્સાના સાક્ષીગોપાલ અને પંટરપુરના વિહ્વલનાથનો સમાવેશ થાય છે.

(૨) કૃષ્ણ શા માટે રાજા નથી ? રામાયણમાં રામ રાજા છે. રાજ્યાભિષેક અને રામરાજ્ય શબ્દો સાંભળવા મળે છે, પરંતુ કૃષ્ણના રાજ્યાભિષેક વિશે કશું સાંભળવા મળતું નથી. કૃષ્ણ યાદવ હતા. તેઓ યદુરાજાના વંશજ હતા. યાદવોને રાજાવિહોણા રહેવાનો શાપ મળ્યો છે. કૃષ્ણની વિદાય પછી રાજાઓની પરંપરા જળવાઈ છે. તેઓના વંશમાં મુગટ પહેરવાની મનાઈ હતી. જો કે કંસે નિયમ તોડીને મુગટ પહેર્યો છે. કૃષ્ણ પોતાના શહેર તેમ જ પ્રજાના પાલક હતા, પરંતુ સમ્રાટ ન હતા.

(૩) રામ સંપૂર્ણપણે ક્ષત્રિય છે. કૃષ્ણની સામાજિક સ્થિતિ અસ્પષ્ટ છે. તેમના પિતા વસુદેવ ઉચ્ચ પદાધિકારી છે. તેઓ ગોપાલક છે અને મહાભારતમાં સારથિની ભૂમિકા નિભાવી. કૃષ્ણનો સામાજિક દરજ્જો શું છે ? તેમની કથા ભરતવંશ કરતા ઉતરતી છે. રામ સૂર્યવંશી છે, કૃષ્ણ ચંદ્રવંશી છે. વસુદેવ અને કૃષ્ણ ક્યારેય રાજા બની

નિલેષ અરવિંદભાઈ શાહ (દ્રુપદ સિક્યોરીટીઝ પ્રા. લિ.), જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. ગોરધનદાસ કૃષ્ણલાલ પરીખ (કડી)ના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

શક્યા નથી.

(૪) વિષ્ણુ ભગવાનને બે પત્ની હતી - ભૂ (પૃથ્વી) અને શ્રી (સમૃદ્ધિ). તેઓ અનુક્રમે વિષ્ણુના ડાબા અને જમણા ખભા પર બેસતા હતાં. એક વખત વિષ્ણુ ભગવાન સૂતા હતા ત્યારે અચાનક ભૃગુ ઋષિ આવ્યા અને જોરથી વિષ્ણુ ભગવાનને છાતીમાં જમણા ભાગે લાત મારી ઉંચા અવાજે કહ્યું “ઉભા થાઓ. મનુષ્યજાતિ અત્યારે સંકટમાં છે અને તમે સૂઈ રહ્યા છો ? ઝડપથી નીચે પૃથ્વી પર જાવ.”

વિષ્ણુ ભગવાને ભૃગુઋષિની માફી માંગી અને તેમના પગમાં પડયા. આ જોઈને લક્ષ્મીજી ગુસ્સે થયા અને “તમારે આત્મસમ્માન નથી” એમ કહીને વૈકુંઠ છોડીને પૃથ્વી પર આવી ગયા. ભૃગુઋષિ હસ્યા. વિષ્ણુ પાસે કોઈ પસંદગી ન હતી. તેમણે લક્ષ્મીજીને લેવા પૃથ્વી પર આવવું પડ્યું.

લક્ષ્મીએ રેણુકા અવતાર લીધો ત્યારે વિષ્ણુ પરશુરામ બન્યા. લક્ષ્મીએ સીતાનો અવતાર લીધો ત્યારે તેઓ રામ બન્યા. રૂકિમણીનો અવતાર લીધો ત્યારે તેઓ કૃષ્ણ બન્યા. રાધા, સત્યભામા અને દ્રૌપદી પણ લક્ષ્મીજીનો અવતાર હતા. નાથદ્વારા અને જગન્નાથપુરીના સ્વરૂપોમાં કૃષ્ણના જમણા ખભા પર ભૃગુઋષિનું પદ્મચિહ્ન દેખાય છે.

(૫) રામાયણમાં વાનરોએ રામની સેવા કરી અને સીતાને બચાવવામાં મદદ કરી. વાનરોને લાગ્યું કે રામ બાળક તરીકે કેવા હશે ? એટલે એ જોવા માટે રામની અનુમતિથી વૃંદાવનમાં તેઓ વાનર તરીકે જન્મ્યા અને પછીના જન્મમાં કૃષ્ણના બાળપણ સાથે આનંદ માણે છે. હાલમાં વૃંદાવનમાં જોવા મળતી વાનરસેના એ ખરેખર રામાયણકાળના વાનરો છે. રામ જ્યારે વનમાં હતા ત્યારે વનમાં તમામ ઋષિઓ રામ પ્રત્યે અહોભાવ ધરાવતા હતા. રામ એક પત્નીવ્રત હતા. રામે તેઓને કહ્યું “બીજા જન્મમાં જ્યારે તે કૃષ્ણ હશે અને તમામ ઋષિઓ ગોપિકા બનશે અને મારો પ્રેમ પામશે.”

(૬) યમુના, વૃંદાવનને મથુરાથી અલગ પાડે છે. વૃંદાવન કૃષ્ણની આનંદભૂમિ છે જ્યારે મથુરા કર્મભૂમિ છે. વિટંબણા એ રહી કે કૃષ્ણે ગોપીઓને ક્યારેય સામા કિનારે મથુરા જવા ન દીધી પણ પોતે જ જવું પડ્યું અને પછી ક્યારેય પરત ન ફર્યા.

(૭) કૃષ્ણ પ્રેમ અને ભાવના ભૂખ્યા છે. ગોપીઓના વસ્ત્રો ચોરી લેવા એ ગોપીઓ માટે આનંદનો વિષય બને છે. ગોપીઓનું વસ્ત્રાહરણ પ્રેમમાં પરિણમે છે, જ્યારે દ્રૌપદીનું દુઃશાસન દ્વારા વસ્ત્રાહરણ ક્રોધ અને યુધ્ધમાં પરિણમે છે.

(૮) કૃષ્ણ માત્ર પ્રેમથી જ બંધાય છે, એટલે યશોદા તેમને બાંધી શક્યા. તેમની

સ્વ. હેમંતભાઈ એચ. કાશીપારેખ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

માતા (યશોદા) પોતાની માતા નથી, તેમના પિતા (નંદ) પોતાના પિતા નથી. ભાઈ (બલરામ) પોતાના સગાભાઈ નથી. પ્રેમિકા (રાધા) પોતાની પત્ની નથી પણ છતાં આ બધાંનો પ્રેમ પામી શક્યા. માત્ર પ્રેમ જ તેમને બાંધી શકે છે. તેઓ પ્રેમાવતાર હતા.

(૯) કૃષ્ણના અનેક નામો છે અને દરેક નામને તેનો પોતાનો જ અર્થ છે. તેઓ **કેશવ** કહેવાયા કારણ કે તેમણે કેશી અસુરને માર્યો હતો. કાલીયનાગનું ઝેર પીને **નીલમાધવ** બન્યા. કૃષ્ણ વાંસળી ધારણ કરે છે માટે **મુરલીધર** કહેવાયા. તેઓ વાંસળી વગાડે છે માટે **વેણુગોપાલ** કહેવાયા. રાધાના પ્યારા છે માટે **રાધાવલ્લભ** કહેવાયા. તેઓ શરીરને વાંકુ વળીને નાચે છે માટે **બાંકેબિહારી** કહેવાયા. ગોવર્ધન પર્વતને ઊંચક્યો એટલે **ગિરીરાજધરણ** કહેવાયા. ભક્તો સમક્ષ સાક્ષી તરીકે ઉપસ્થિત થયા માટે **સાક્ષીગોપાલ** કહેવાયા. તેમના અનુયાયીઓ માટે ઈંટ લઈને ઊભા છે માટે **વિકુલનાથ** કહેવાયા. યુદ્ધનું મેદાન છોડીને ભાગ્યા એટલે **રણછોડરાય** કહેવાયા. તેમના ધનુષનું નામ સારંગ હતું તેથી **સારંગપાની** કહેવાયા. લોકોનો મદ(અહંકાર) ઉતારે છે માટે **મદનમોહન** કહેવાયા. મધુ નામના દૈત્યને હણ્યો માટે **મધુસૂદન** કહેવાયા. માખણ અતિપ્રિય છે માટે **નવનીતપ્રિયજી** કહેવાયા. અર્જુનના સારથિ છે માટે **પાર્થસારથિ** કહેવાયા. કાળિયનાગને નાથીને તેના પર નૃત્ય કર્યું માટે **નટવર** કહેવાયા. યશોદાએ કૃષ્ણના પેટ (ઉદર) ફરતે દોરડું બાંધ્યું તેથી તેઓ **દામોદર** કહેવાયા.

(૧૦) રામની કથા ઉત્તરથી દક્ષિણ તરફની છે, જે ગંગા નદીનાં નીચાણ વાળા વિસ્તારોથી વિંધ્યાચળ પર્વત, દંડકારણ્ય અને ગોદાવરી નદીથી શ્રીલંકા સુધીની યાત્રા છે. કૃષ્ણ મુખ્યત્વે ઉત્તર તરફ મર્યાદિત છે. જે ગંગા નદીના ઉપરવાળા વિસ્તારોથી વિદર્ભ અને માળવા પ્રદેશથી ગુજરાતમાં ઢારકા સુધી વિસ્તરે છે. જરાસંઘે મથુરાનો વિનાશ કર્યો પછી યાદવો નિરાશ્રિત બની ગયા. તેમણે પશ્ચિમ તરફ (ઉત્તરથી પશ્ચિમ) જવું પડ્યું. જ્યારે રામાયણમાં સ્થળાંતર દક્ષિણ તરફ (ઉત્તરથી દક્ષિણ) છે.

(૧૧) ૧૯મી સદીમાં બહાઈ જેવી ઘણી ચળવળોએ કૃષ્ણને ઈશુ ખ્રિસ્ત અથવા મહંમદ પયગમ્બરમાં ઢાળવાના પુષ્કળ પ્રયત્નો કર્યા પરંતુ હિન્દુ વિચારધારાએ સંકુચિત ધર્મમાં ઢાળવાને બદલે કૃષ્ણને તમામ ધર્મોમાં ઢાળી દીધા.

(૧૨) ભાગવત પરંપરામાં વિપરિત ભક્તિનો પણ વિચાર છે. જેમાં દુશ્મનભાવથી અને ઢિક્કારથી પ્રભુને યાદ કરવામાં આવે છે. હિરણ્યકશિપુ અને હિરણ્યાક્ષ, રાવણ અને કુંભકર્ણ તેમ જ શિશુપાલ અને દંતવક્ર પ્રભુના વિપરિત ભક્તો છે. તેઓ સતત

સ્વ. રમણલાલ બ્રેડીના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

વિષ્ણુને જ યાદ કરે છે અને વિષ્ણુના હાથે જ મોક્ષ પામે છે.

(૧૩) રામાયણમાં દરિયાથી શ્રીલંકા તરફનો સેતુ બનાવવામાં વાનરોએ હિમાલયના નાના શિખરો લાવીને મદદ કરી. આ શિખરો લાવતી વખતે રસ્તામાં જે શિખરો પડ્યા તે આજે પણ હિમાલય અને દરિયાકિનારા વચ્ચે જોવા મળે છે. ગોવર્ધન પર્વત આ શિખરોમાંનો એક છે, જે રસ્તામાં પડ્યો હતો. ગોવર્ધન પર્વતને રામને નિહાળવાની ઘણી ઈચ્છા હતી. પરંતુ તે ફળીભૂત થઈ નહીં. તેથી રામે તેને વચન આપ્યું કે હવે પછીના જન્મમાં પોતાની જિંદગી ગોવર્ધન પર્વત પાસે આકાર લેશે. તેથી કૃષ્ણે ગોવર્ધન પર્વત ઊંચકીને તેની ઈચ્છા પૂરી કરી.

(૧૪) કૃષ્ણના જીવનમાં '૮'અંકનું ખૂબ જ મહત્વ છે. કૃષ્ણ આઠ ગોપીઓ સાથે સંબંધિત છે(અષ્ટસખી). તેઓને આઠ પટરાણી છે (અષ્ટભાર્યા). પુષ્ટિમાર્ગમાં આઠ કવિઓ (અષ્ટછાપ) છે. કૃષ્ણના આઠ ગોપમિત્રો છે (અષ્ટ સખા). નં. ૮ ચાર મુખ્ય અને ચાર ક્રમિક દિશાઓ દર્શાવે છે. આમ આઠ ગોપીઓ ગોળાકાર ક્ષિતિજની ભાવનાને મૂર્તિમંત કરે છે. જ્યારે બે ગોળાકાર આઠ ખૂણાને ટાંકે છે ત્યારે સંપૂર્ણ ક્રમળનો આકાર રચાય છે.

(૧૫) રાધા, વૃષભાન અને વિરાખાલીની પુત્રી છે. તે બરસાના ગામની છે. રાધા પરિણીત હતી. તેનું લગ્ન રાયન સાથે થયું હતું. રાયનએ યશોદાના પિતરાઈ ભાઈ હતા. એ અર્થમાં રાધા, કૃષ્ણની મામી થાય. રાધા કૃષ્ણ કરતાં મોટી હતી. કૃષ્ણના જન્મ સમયે રાધાએ તેને ખોળામાં લઈ રમાડેલ તેવા ઉલ્લેખ છે. ઓડીઆ ભાષામાં અચ્યુતાનંદદાસે લખેલા હરિવંશ પ્રમાણે રાધા લક્ષ્મીનું સ્વરૂપ છે. તેનો જન્મ માતાના ગર્ભમાંથી થયો ન હતો, પરંતુ તેના પિતાને તે ક્રમળના પાન પરથી મળી આવી હતી.

(૧૬) પ્રેમની ક્ષણોમાં પુરુષ, સ્ત્રીના ચરણોમાં નમે એ પુરુષપ્રધાન સમાજમાં સ્વીકાર્ય નથી. જયદેવ આઠસો વર્ષ પહેલાં ગીતાગોવિંદ લખી રહ્યા હતા ત્યારે આ પ્રસંગ લખતાં સંકોચ થયો. પરંતુ એમ કહેવાય છે કે તેમની ગોરહાજરીમાં કૃષ્ણ ભગવાને સ્વયં આ પ્રમાણેનું આલેખન કર્યું હતું જેમાં પ્રેમની ચરમ ક્ષણોમાં રાધા પોતાના નાજુક પગ કૃષ્ણના કપાળ પર મૂકે છે.

(૧૭) નરસિંહ મહેતાને ભગવાન શિવજી તરફથી એક વરદાન પ્રાપ્ત થયું હતું. નરસિંહ મહેતાએ શિવજીને, પોતાને જે સૌથી વધુ વ્હાલું હોય તે આપવા માટે કહ્યું. શિવજીને કૃષ્ણ પ્રત્યેની ભક્તિથી વિશેષ કશું હતું જ નહીં તેથી શિવજીએ કૃષ્ણની

જ્યોતિબેન કૈશવલાલ શાહ પરિવાર, (મુલુન્ડ - મુબઈ)જય શ્રી કૃષ્ણ.

રાસલીલા જોવા માટે દિવ્ય દૃષ્ટિ આપી પરંતુ તે માટે નરસિંહે પુરુષ સભાનતા ગુમાવી દીધી. તેમનામાં સ્ત્રી ભાવ જન્મ્યો અને રાસલીલાનું પાન કર્યું.

(૧૮) ૧૯મી સદીમાં બંગાળમાં રામકૃષ્ણ પરમહંસને પણ કૃષ્ણ માટે પોતાને રાધાનો પ્રેમ ચરમભાવ હતો તેથી તેઓ ટ્રાન્સમાં જતા રહેતા અને સ્ત્રી બની જતા હતા. ચૈતન્ય પણ કૃષ્ણ ભક્તિમાં લીન બની જતા ત્યારે સ્ત્રી બની જતા હતા. એમ કહેવાય છે કે વૃંદાવનમાં કૃષ્ણ એક માત્ર પુરુષ હતા એટલે સુધી કે શિવજી પણ તેમની ગોપિકા હતા. એટલે ગોપેશ્વર મહાદેવના મંદિરમાં શિવજીએ નાક પર નથણી અને વાળી ધારણ કર્યા છે. શિવજીએ સ્વયં કૃષ્ણ સાથે ગોપી બનીને રાસલીલા કરેલ છે એ શિવજીનું સ્વરૂપ આજે પણ વૃંદાવનમાં ગોપેશ્વર મહાદેવ તરીકે બિરાજે છે.

(૧૯) ૧૬મી સદીમાં ચૈતન્ય મહાપ્રભુની પ્રેરણાથી રૂપ, સનાતન અને જીવ ગોસ્વામીએ મથુરાની આજુબાજુના પ્રદેશોમાં કૃષ્ણના બાળપણ સાથે સંબંધિત સ્થળો શોધી કાઢીને તેને મંદિર તરીકે સ્થાપિત કર્યાં. રૂપ અને સનાતન ગોસ્વામી ભાઈ હતા, રાજાના દરબારી હતા પણ કૃષ્ણ ભક્તિમાં લીન થઈ બધું છોડી દીધું. જીવ ગોસ્વામી રૂપનો ભત્રીજો હતો.

(૨૦) રામાયણમાં રામ વનમાં જાય છે ત્યારે રામની માતાઓ રડે છે. રામ વનવાસથી પરત ફરે છે પરંતુ કૃષ્ણ ક્યારેય પરત ફરતા નથી. રામને ઘરમાંથી બહાર કાઢવામાં આવે છે. જ્યારે કૃષ્ણ જાતે ઘરની બહાર નીકળી જાય છે.

(૨૧) રામાયણમાં સીતાના ચારિત્ર્ય અંગે ધોબીએ શંકા વ્યક્ત કરતાં રામ સીતાને મહેલમાંથી જંગલમાં મોકલી દે છે. પાછળથી ધોબી રામની માફી માંગે છે. પરંતુ રામ રાજા હોવાથી ધોબીને સજા કરવાની ના પાડે છે. રામ જ્યારે કૃષ્ણનો અવતાર ધારણ કરે છે ત્યારે કૃષ્ણ તેને સજા કરે છે. ધોબી કૃષ્ણ સાથે સમ્માનપૂર્વક વાત નથી કરતો. કૃષ્ણ જ્યારે મથુરામાં પ્રવેશ કરે છે, ત્યારનો આ પ્રસંગ છે.

રામાયણમાં ખૂંદેથી વળેલી દાસી મંથરા રામના વનવાસ માટે જવાબદાર છે. કૃષ્ણ તેને તેમાંથી મુક્ત કરીને સુંદર સ્ત્રી બનાવે છે. મંથરા, કુબ્જા તરીકે જન્મ લે છે અને કૃષ્ણના હાથે મુક્તિ પામે છે.

(૨૨) રામ સૂર્યવંશી રાજા હતા. મુચુકુંદ ઋષિ તેમના રાજવંશના હતા. તેમની કથા રોચક છે. તેમના પિતા માંધાતા પુરુષના શરીરમાં જન્મ્યા હતા. તેમણે પુત્ર માટે યજ્ઞ કર્યો હતો. યજ્ઞના અંતે પ્રસાદનો ઘૂંટડો તેમની પત્નીને પીવાનો હતો તે ભૂલથી તેમણે પી

લીધો હતો. મુચુકુંદ ઋષિએ ત્રેતાયુગમાં અસૂરો સાથેની લડાઈમાં દેવોને ભારે મદદ કરી હતી. આ લડાઈને અંતે તેઓ એટલા થાકી ગયા કે તેમણે ભગવાન પાસે સૂઈ જવાનું વરદાન માંગ્યું અને જે વ્યક્તિ તેમને ઉઠાડે તેની સામે નજર કરતાં જ ભસ્મ થઈ જાય તેવી ઈચ્છા વ્યક્ત કરી હતી. કાળયવનને કોઈ મારી શકે તેમ ન હતું. તેથી કૃષ્ણ ભગવાન તેને મુચુકુંદ ઋષિ પાસે મરાવડાવે છે. રામાયણમાં પણ કપિલમુનિ ધ્યાનમાં હતા ત્યારે સગરના પુત્રોએ તેમને હેરાન કર્યાં. તે સમયે આંખો ખોલીને તેઓને ભસ્મ કરી દીધા હતા.

જે વ્યક્તિ પોતાની આંખો લાંબા સમય સુધી બંધ રાખે છે - સુતી વખતે, આંખે પાટા બાંધીને કે ધ્યાન ધરીને - તે આંખની ભીષણ શક્તિ મેળવે છે. ગાંધારી આખી જિંદગી આંખો પર પાટા બાંધી રાખે છે તેથી તેને પણ ભીષણ શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે.

(૨૩) મુચુકુંદ ઋષિ છેક દ્વાપરયુગમાં જાગે છે. પૌરાણિક સમયમાં ભારતીયો ટાઈમટ્રાવેલનો વિચાર જાણતા હતા. તેમ જ સાપેક્ષતાના સિદ્ધાંત વિષે તેઓને પૂરી માહિતી હતી. સમય જુદા જુદા લોકો માટે, જુદા જુદા પરિમાણમાં, જુદી જુદી રીતે વર્તતો હોય છે. આધુનિક સમયમાં આઈનસ્ટાઈને આ થિયરી પ્રચલિત કરી અને સમયની સાપેક્ષતા સિદ્ધ કરી.

(૨૪) કૃષ્ણનાં શંખનું નામ પાંચજન્ય હતું. તે વિશિષ્ટ શંખ હતો. ભગવદ્ગીતામાં તેનો ઉલ્લેખ છે. પાંચજન્ય શંખનું નિર્માણ વિશ્વકર્માજીએ કર્યું હતું અને કૃષ્ણને તે શંખ પંચજન નામના દાનવ પાસેથી મળ્યો હતો. પાંચ મુખમાંથી દવનિ બહાર નીકળતો હતો તેથી તે પાંચજન્ય કહેવાય છે. ખરેખર તો આ પાંચ દવનિ મનુષ્યની પાંચ ઈન્દ્રિયો દર્શાવે છે. જો મનુષ્ય પોતાની ઈન્દ્રિયો અને મન પર સંયમ કેળવે તો તે દશ-રથ બને છે જેનો અર્થ તે જીવનના દરેક યુદ્ધમાં વિજયી જ નીવડે છે.

(૨૫) કૃષ્ણની વાસળી મનની શાંતિનું પ્રતીક છે. મોરપીંછ સૌંદર્યનું પ્રતીક છે, વૈજયંતીમાલા પ્રેમનું પ્રતીક છે, ચંદન તાજગીનું પ્રતીક છે. ગોવર્ધન પર્વત સંરક્ષણનું પ્રતીક છે. રાસલીલા આનંદનું પ્રતીક છે અને કૃષ્ણનું વિરાટરૂપ ઉર્જાનું પ્રતીક છે.

(ક્રમશઃ)

- હિમાંશુ શાહ, અમદાવાદ

મો. ૯૪૨૯૦ ૬૭૮૯૦

રીલીફ સિનેમા, અમદાવાદ (ઈન્દુભાઈ ડી. શાહ એન્ડ બ્રધર્સ)ના સૌજન્યથી.

સ્ત્રીઓના સ્વભાવનું નકારાત્મક ચિત્રણ

સત્તા, પૈસો અને કલમ પર હંમેશા પુરુષોનું પ્રભુત્વ રહ્યું છે તેથી તેઓ જ્યારે જેની વિરુદ્ધ જે માહોલ ઉભો કરવા ઈચ્છતા હોય તે કરી શકે છે. કોણ જાણે કેમ પણ આપણા સમાજમાં સ્ત્રીઓના સ્વભાવનું નકારાત્મક ચિત્રણ કરવાની પ્રથા છે. સ્ત્રીઓ ઈર્ષાળુ, ઝગડાળુ અને અલ્પમતિની હોય તેમ ચીતરવામાં આવે છે. "સ્ત્રી જ સ્ત્રીની દુશ્મન છે" એવા નાટકીય ડાયલોગનું પણ ખાસ્તું પ્રચલન છે.

સ્ત્રીઓને હલકી ચીતરવા માટે સાસુ અને વહુ વચ્ચે થતા ઝગડાઓનો આધાર લેવાય છે. એ સંબંધમાં ઝગડા અચૂક થતા હોય છે અને તેના પરથી સ્ત્રીઓના સ્વભાવનું અવમૂલ્યન કરવાનો શિરસ્તો છે. હકીકતમાં સાસુ અને વહુ વચ્ચેના ઝગડા કાર્યક્ષેત્રમાં સહકર્મીઓ વચ્ચે થતા ઝગડાથી વિશેષ કશું નથી. એક ઓફિસમાં સાથે કામ કરતા પુરુષો વચ્ચે નિરંતર ઝગડા ચાલ્યા જ કરતા હોય છે. કોઈ કોઈનો ટાંટિયો ખેંચે, એકબીજાને નીચા દેખાડવા માટે ષડ્યંત્રો રચાય, પત્નું કપાય, બીજાની મહેનતનો જશ પોતે ખાવાની પેરવી કરાય, આપણી ભૂલનો દોષ બીજાને માથે મઢાય. તેવી સતત ટકરાવની સ્થિતિ પુરુષકર્મીઓ વચ્ચે ચાલ્યા જ કરે છે. પણ તેથી કરીને પુરુષોનો સ્વભાવ ઝગડાળુ કે ઈર્ષ્યાળુ તેવું વિધાન કરવામાં આવતું નથી. એક પુરુષ બીજા પુરુષનો દુશ્મન છે તેવી વાત પણ નથી ઉપજાવી કાઢવામાં આવતી.

ઘર (અને તેમાં પણ ખાસ કરીને રસોડું) તે સાસુ અને વહુ માટે સહિયારું કાર્યક્ષેત્ર (ઓફિસ) છે. સંજોગવશાત્, અહીં આ બંને સહકર્મીઓ સંબંધીઓ પણ છે. એક ઓફિસમાં સહકર્મીઓ વચ્ચે જે ખેંચતાણ અને હુંસાતુંસીનો માહોલ હોય તે અહીં પણ છે. "સંયુક્ત કુટુંબ" નામની ઓફિસમાં સાસુ અને વહુ સિવાય જેઠાણી, દેરાણી અને નણંદ પણ હોય છે. તેથી કોઈ પણ મોટી ઓફિસમાં હોય તેવી આધિપત્ય જમાવવાની સ્પર્ધા અહીં પણ હોય છે. તો તેને માટે સ્ત્રીઓના સ્વભાવને ઉતરતો ચિતરવાની જરૂર નથી.

એક ધંધામાં સાથે કામ કરતાં પિતા-પુત્ર વચ્ચે પણ ઘણી તકરાર થતી હોય છે. સંયુક્ત પેટીમાં પિતરાઈ ભાઈઓ વચ્ચે થતી ચડસાચડસી જગજાહેર છે. મહાભારતનાં

ગોકુલ મેટરલાઈઝર્ પ્રા. લિ. (અમદાવાદ)ના સૌજન્યથી.

‘આરતી મેટરનીટી હોસ્પિટલ’ ડૉ. સંજય ગાંધી (ડીસા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સમયથી આવો ટકરાવ ચાલ્યા કરે છે. પણ તેને માટે ક્યારેય પુરુષોના સ્વભાવનો વાંક કાઢવામાં નથી આવતો. તેઓ ઈર્ષ્યાળુ કે ઝગડાળુ છે તેમ ફિંસલો નથી સુણાવવામાં આવતો તો પછી સંયુક્ત કુટુંબમાં રહેતી સ્ત્રીઓ વચ્ચેના મતભેદ કે મનભેદને સાહિત્યિક કૂથલીનું સ્વરૂપ કેમ આપવામાં આવે છે? કંઈ કેટલીય સંયુક્ત પેઢીઓ ભાગીદારોની અંગત લડાઈને લીધે ભાંગી પડી. જે સંયુક્ત કુટુંબ ભાંગીને વિભક્ત કુટુંબ બને તો ઠીકરુ હંમેશ સ્ત્રીઓનાં માથા પર ફોડવામાં આવે છે. તેમનો દોષ જોવામાં આવે છે.

નવા જમાનાના સાહિત્યકારો સાસુ અને વહુના સંબંધોને માં-દીકરીના સંબંધો સાથે સરખાવીને નાટકીય વાતાવરણ ઉભું કરવાનો પ્રયત્ન કરે છે. કેટલીક સાસુ-વહુની જોડીઓ પ્રસિદ્ધિના મોહમાં તણાઈને આ નાટકમાં ભાગીદાર પણ બને છે.

એક હકીકત સૌએ સ્વીકારવી રહી કે, જે દિવસે કાર્યક્ષેત્ર ઓફિસોમાં રામરાજ્ય સ્થપાશે તે દિવસે સાસુ અને વહુ વચ્ચે પણ શાંતિકરાર થઈ જશે! અન્યથા સર્વત્ર મહાભારતનો માહોલ થયાવત રહેશે. આ મહાભારતની સંરચનામાં સ્ત્રીઓ કરતા પુરુષોનું યોગદાન ઘણું વધારે છે. તો કાં તો આપણે સ્ત્રીઓના સ્વભાવ પરની નકારાત્મક ટિપ્પણી બંધ કરવી જોઈએ અથવા તો પુરુષો સ્વભાવની નકારાત્મક પ્રશસ્તિ શરૂ કરી દેવી જોઈએ.

શું કહો છે?

તા.ક. ૧) ઈર્ષ્યાળુ પુરુષ શોધવા માટે બહુ દૂર નહીં જવું પડે. જ્યારે પોતાની સાથે ઓફિસમાં કામ કરતી સ્ત્રી બાળક જણાવને ખાતર છ મહિનાની પગાર સાથેની રજા (મેટર્નીટી લિવ)પર જાય છે, ત્યારે પુરુષોની ઈર્ષ્યા ચરમસીમા પર પહોંચતી જણાઈ આવે છે.

૨) જો તમારી ઓફિસમાં એક નવો પ્રતિભાવાન કર્મચારી આવે અને ધીરે-ધીરે તમને હડસેલીને ખુરશી પર બિરાજમાન થઈ જાય અને જે માહોલ બને તેવી જ શક્યતા નવી પરણેલી વહુ આવે ઘરમાં આવે ત્યારે પણ ઉભી થાય છે!

- ડૉ. સોરભ કોટિયા, વડોદરા
મો. ૯૪૨૬૮ ૦૬૧૫૨

સવિતાબહેન રામલાલ પરીખ (કડી) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

શ્રીકૃષ્ણ અને પીતાંબર

શાસ્ત્રોએ ભક્તિયોગના પ્રવાસીઓને આત્મકલ્યાણ માટે નવ પ્રકારની ભક્તિના સાધનો બતાવ્યા છે. આ પૈકી ત્રીજી સ્મરણ ભક્તિ છે. સ્મરણ પણ કોનું કરવું ? કઈ રીતે કરવું ? ભક્ત કવિ દયારામભાઈ કહે છે કે નટવરનું સ્મરણ કરવું. નટવર એટલે નંદજીના લાલા અને તેનું ચિંતન ચિત્તમાં કરવું. આ નંદનંદન કેવા છે ? શ્રી મસ્તકથી ચરણ સુધી – નખશિખ દરેકનું મન મોહી લે તેવા છે. શ્રી મસ્તકે મોર મુકુટ છે. લલાટમાં તિલક છે. કર્ણમાં કુંડળ છે. નાસિકામાં નક્વેસર છે. દાઢી પર ચિબુક છે, ગળામાં કૌસ્તુભ છે. શ્રી વિગ્રહે મોતીની માળા ધરી છે. કરમાં મુરલી ધારણ કરી છે. પીતાંબર ધર્યું છે. કટિમેખલા (કંદોરો) કટિ પર ધર્યો છે. આ બધા અલંકારોથી કૃષ્ણ શોભે છે તેમ નથી પણ આ બધા શણગારોની શોભા કૃષ્ણ છે. કૃષ્ણથી તે બધા શોભે છે.

મોરપિચ્છ અને મુરલી-મોહનની લાક્ષણિક ઓળખ છે. આ મોહન પીતાંબરધારી છે.

પીતાંબર શબ્દનો અર્થ જોડણી કોશ પ્રમાણે તો પીળું રેશમી અખોટિયું એવો થાય પણ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ જુદા જુદા લીલા પ્રસંગોએ જુદા જુદા પીતાંબર ધારણ કરે છે. શ્રીમદ્ ભાગવતમાં આનો ઉલ્લેખ છે. પરમ ભાગવત શ્રી નવનીતપ્રિય શાસ્ત્રીજીએ આપના “શ્રી ભાગવત રસાસ્વાદ”માં તેનો ઉલ્લેખ આ રીતે કર્યો છે.

(૧) ભક્ત પરિક્ષિતની રક્ષા માટે ઉત્તરાના ઉદરમાં પધાર્યા ત્યારે વીજળી જેવું પીતાંબર ધર્યું છે. (૨) કુરુક્ષેત્રમાં દાદા ભીષ્મ પાસે મુક્તિ દેવા પધાર્યા ત્યારે સૂર્યકિરણ જેવું ગૌર શ્રેષ્ઠ અંબર ધર્યું છે. (૩) શ્રી શુકદેવજી કૃષ્ણના આનંદાત્મક પ્રદેશમાત્ર સ્વરૂપનું વર્ણન કરે છે ત્યાં કંદંબના તાંતણા જેવી રેખાઓવાળું પીતાંબર ધરે છે. (૪) હાલના સિદ્ધપુરમાં કર્દમજી પાસે તે યુગમાં પધાર્યા ત્યારે શુક્લનારાયણ સ્વરૂપે રજ રહિત વસ્ત્ર ધારણ કર્યું હતું. (૫) ભગવાન કપિલને ધ્યાનમાં પીળા રેશમી વસ્ત્રવાળા પ્રભુના દર્શન થયા છે. (૬) દેવો – દાનવોને સમુદ્ર મંથનનો આદેશ દીધો ત્યારે કૃષ્ણે તપાવેલા સોના જેવા નિર્મળ રેશમી વસ્ત્ર ધર્યા છે. (૭) મથુરા કારાગારમાં પ્રકટયાં ત્યારે

સ્વ. સમજુબેન જયંતિલાલ ગાંધીના જય શ્રી કૃષ્ણ.

પીતાંબરધારી બન્યા છે. (૮) શ્રી ગોપીજનો પાસે પધાર્યા ત્યારે સોના જેવા પીળા કેસરી વસ્ત્ર ધારણ કર્યા છે.

સામાન્યતઃ મનુષ્ય જુદા જુદા પ્રસંગે તેને અનુરૂપ વસ્ત્ર પરિધાન કરતો હોય છે. કૃષ્ણ પાસેથી જ માનવજાત આ શીખી હોય તેવું નથી લાગતું ?

કદાચ કહેવત પણ એટલે જ પ્રચલિત હશે.

“એક નૂર આદમી, હજાર નૂર કપડા”

નટખટ નટવર નાગરના, શ્રી દયારામભાઈ વર્ણિત આ સ્વરૂપના ચરણ કમલોમાં મારા દ્વારા થયેલ આ લેખનસેવા સમર્પિત કરું છું.

- ડૉ. પિયુશ પરીખ, ભરુચ-પાટણ

મો. ૯૮૨૫૦ ૪૪૩૭૦

શ્રી કે.ડી. શાહ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, પાટણ

ભારતી કે. શાહ અને તુષાર જે. શાહ

આ ટ્રસ્ટ જાહેર હિતના કામો માટે ટ્રસ્ટની આવક મર્યાદામાં રહીને નાણાકીય સહાય કરશે. જ્ઞાતિનાં ઓછી આવક ધરાવતાં કુટુંબોને તેમના સંતાનોના ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે કુટુંબની ખર્ચાળ તબીબી સારવાર માટે અને આવકના સાધન વિના જીવતા, એકાકી જીવન ગુજારતા જ્ઞાતિજનોને આર્થિક સહાય કરશે.

આ હેતુ માટે જેમને સહાયની જરૂર હોય તેમને જરૂરી વિગતો અને પુરાવાની ઝેરોક્ષ કોપી સાથે તા. ૩૦-૪-૨૦૨૧ સુધી નીચેના સરનામે અરજી કરવાની રહેશે. અરજી કરનાર નું નામ ખાનગી રાખવામાં આવશે.

તુષાર જયંતિલાલ શાહ,

ખાપગરાની પોળ, ઝવેરી બજાર,

પાટણ (ઉ.ગુ.) - ૩૮૪૨૬૫

મો. ૯૮૨૪૧ ૧૫૧૬૮

નોંધ : સહાય આપવી કે કેમ અને કેટલી આપવી તેનો અધિકાર ટ્રસ્ટીઓનો રહેશે.

- તુષાર જે. શાહ

સ્નેહલતાબેન પ્રફુલચંદ્ર ગાંધી (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. ચીનુભાઈ આર. શાહ (અમદાવાદ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

આફ્રિકન ડાયરી - ભાગ - ૧૩ Visit to K - 1992

નવેમ્બર, ૧૯૯૦માં અંતમાં ફરી ફેમિલી સાથે ભારત જવાનું થયું. આ વખતે સંબંધીના લગ્નમાં હાજરી આપવાની હતી. ઈથોપીયન એરલાઈન્સની લાગોસ - એડીસ અબાબા - મુંબઈ એ રૂટની ટીકિટ હતી. ઈથીયોપીયાના પાટનગર એડીસ-અબાબામાં છ કલાકનો હોલ્ટ હતો. તેથી એરલાઈને સીટીદુર ની સગવડ કરી હતી. એડીસ અબાબામાં ઓર્ગનાઈઝેશન ઓફ આફ્રિકન યુનીટી (OAU) અને પછીથી આફ્રિકન યુનીયન (AU) તથા યુનાઈટેડ નેશન્સ ઈકોનોમીક કમીશન ઓફ આફ્રિકા

(ECA)ના હેડ ક્વાર્ટર્સ આવેલા છે. તેથી તે પોલીટીકલ કેપીટલ ઓફ આફ્રિકા તરીકે પણ ઓળખાય છે. સીટી દુરમાં બસમાં બેસાડી શહેરમાં ફરાવી ઐતિહાસિક સ્થળોની ઝાંખી કરાવી. તે પછી એક હોટલમાં ચા-નાસ્તો કરાવા લઈ ગયા અને ત્યાંથી પાછા એરપોર્ટ પહોંચ્યા. તે પછી મુંબઈની ફ્લાઈટ લઈ મુંબઈ પહોંચ્યાં. મુંબઈમાં લગ્ન પતાવી અન્ય જગ્યાએ ફરી પાછા જાન્યુઆરી, ૧૯૯૧ના પહેલા વીકમાં લાગોસ પહોંચી ગયા.

ફેક્ટરીમાં વિનોદભાઈની ગેરહાજરી સાલતી હતી. કામનો સારો એવો બોજો હતો. થોડા સમય બાદ બીજા બે નવા એન્જીનીયર દીનાકરન અને ધર્મરાજન અમારી કંપનીમાં જોડાયા. બંનેને ફેક્ટરીના કામમાં મે ટ્રેનીંગ આપવાનું ચાલુ કર્યું. પહેલા જ મહિનામાં બંને જણે ગાડીનું એક્સીડન્ટ કર્યું. નસીબ જોગે કોઈને ખાસ બહુ ઈજા ન હતી થઈ. શરૂઆતમાં એમ લાગતું હતું કે લંડન ઓફિસે નવ નવના બે મોકલ્યા છે. પરંતુ છએક મહિનામાં બંને જણે જવાબદારી સંભાળી લીધી. મી. માલ્યાને પણ હવે કામકાજમાં કોન્ફીડેન્સ આવી ગયો હતો. તે ઉપરાંત મી. હરિપ્રસાદ એક નવા મેનેજર તરીકે અમારી ઓફિસમાં જોડાયા. ફરી મારે માટે ટ્રેનીંગની જવાબદારી આવી પડી.

છ એક મહિના પછી અમારા ગ્રુપે લાગોસમાં જ એક બીજી બંધ પડેલ પ્લાસ્ટીક ફેક્ટરી હસ્તગત કરી. આ માટે મિ. હરિપ્રસાદ અને ધર્મરાજનને એ ફેક્ટરી ચલાવવા માટે નિયુક્ત કર્યાં. બે એક મહિના બધું સેટઅપ કરતા લાગ્યા. તે પછી કમનસીબે

ચંદુલાલ મગનલાલ શાહ તથા કંચનગૌરી ચંદુલાલ મગનલાલ શાહની સ્મૃતિમાં સૌને જય શ્રી કૃષ્ણ.

ધર્મરાજનને મશીનમાં એક્સીડન્ટ થઈ ગયો અને એક હાથની બે આંગળી કપાઈ ગઈ. તાત્કાલિક અહીં ટ્રીટમેન્ટ કરાવી થોડા દિવસ પછી તેને ટ્રીટમેન્ટ માટે ભારત મોકલી આપ્યો. હાલ પુરતું આ યુનીટ બંધ રાખવું પડ્યું. મિ. હરિપ્રસાદ ફરી અમારી કંપનીમાં જોડાયા. અમારી કંપનીનું કામ સારી રીતે ચાલતું હતું.

માર્ચ ૧૯૯૨માં છોકરાઓની પરીક્ષા પુરી થઈ. તેથી માર્ચ ૧૯૯૨ના અંતમાં અમે ભારત જવા રવાના થયા. આ વખતે Emirates એરલાઈનની ટીકીટ બુક કરાવી હતી. લાગોસથી દુબઈ અને દુબઈથી મુંબઈ એમ અમારી ફ્લાઈટ હતી. Emirates એરલાઈન UAE ની ફ્લેગ કેરીયર એરલાઈન ગણાય છે. દુબઈમાં લગભગ બાર કલાકનો હોલ્ટ હતો. તેથી ટ્રાન્સીટ વીસા લઈ દુબઈ સિટીમાં ફરવાનો પ્લાન હતો. Emirates એટલે લક્ઝરી એરલાઈન. દરેક સીટની આગળ ટીવી અને બીજી પણ ઘણી સગવડ અને સારી સર્વીસ હતી. તેની સરખામણીમાં અન્ય એરલાઈનમાં આખા પ્લેનમાં માત્ર બે ટીવી જ બધા માટે હતા. જેમાં તેઓ મુવી બતાવતા.

એરપોર્ટ પર મોટા ભાગના સ્ટાફ મેમ્બર્સ મલયાલી હતા. ઈમીગ્રેશનના કાઉન્ટર ઉપર ટ્રાન્સીઝ વિસા માટે વિનંતી કરી. વીસા તો ન આપ્યા પરંતુ અમારા પાસપોર્ટ પણ તેઓએ રાખી લીધા અને મુંબઈની ફ્લાઈટમાં જતા પહેલાં પાછા લઈ જવાનું કહ્યું.

દુબઈ એરપોર્ટનું શોપીંગ મોલ એટલું મોટું છે કે સમય ક્યાં પસાર થઈ જાય ખબર ન પડે. ડ્યુટી ફ્રી શોપ્સમાં અનેક જાતની આઈટમ્સ મળે છે. જેવી કે કેમલ મીલ્ક, ચોકલેટ, ગીફ્ટ આઈટમ્સ જેવી કે અરેબીક કોફી પોટ્સ, અલાદીન લેમ્પ્સ, ગોલ્ડ જ્વેલરી, સારામાં સારી બ્રાન્ડના સ્પીરીટ્સ, વાઈન્સ અને લિકર્સ, પરફ્યુમ્સ, ઈલેક્ટ્રોનિક આઈટમ્સ, સારામાં સારી સ્વિસ ઘડિયાળો, કોસ્મેટીક્સ, સન ગ્લાસીસ, સ્પોર્ટ્સ આઈટમ, બુટીક, ફેશન શોપ અને ડાયમંડ જ્વેલરી વિગેરે. મુંબઈની ફ્લાઈટમાં રવાના થયા અને મુંબઈ પહોંચ્યા.

મુંબઈમાં અનેક કામોમાં એક મહત્વનું કામ હતું બેંક ફોંડમાં ૫૦૦ ડોલર ગુમાવ્યા હતા તે પાછા મેળવવાનું. બેંકના મોટા ઓફીસર સાથે મીટીંગ કરી કેસની રજુઆત કરી. છેલ્લે બેંકના ઝોનલ મેનેજર સાથે મીટીંગ થઈ. તેમણે બધી વાત સાંભળી અને

અમર નૈમિષભાઈ પરીખ (કેનેડા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

પૈસા પાછા જમા થઈ જવાની બાંધધરી આપી. આખરે બે વર્ષની મહેનત સફળ થઈ અને બેંકે પૈસા ખાતામાં જમા કર્યા. બીજા અગત્યના કામ પતાવી, સગા સંબંધીઓને મળી મે, ૧૯૯૨ના અંતમાં પાછા લાગોસ પહોંચી ગયા.

કેટલાક સમય બાદ મી. અશોકન અમારી કંપનીમાં જોડાયા. અમારા ગ્રુપે આકા-ધાનામાં એક પ્લાન્ટ હસ્તગત કરેલ. તે પ્લાન્ટ માટે મી. અશોકનની નિમણૂક થયેલ. પરંતુ ધાના જતાં પહેલાં પ્લાસ્ટીક મશીનોની ટ્રેનીંગ માટે તેઓ અમારી કંપનીમાં આપ્યા હતા. તે સિવાય મિ. ક્રીસ્ટોફર લાગોસની બીજી ફેક્ટરી છોડી અમારી કંપનીમાં જોડાયા હતા. આમ ફરીથી નવા લોકોને ટ્રેનીંગ આપવાની જવાબદારી મારા ઉપર આવી.

નવા પ્રોજેક્ટ માટે કેટલાક મશીનો ખરીદવાના હતા તેથી ઓક્ટોબર, ૧૯૯૨ના અંતમાં મારે જર્મની જવાનું થયું. જર્મનીના Dusseldorf શહેરમાં દર ત્રણ વર્ષે K Trade Fair પ્લાસ્ટીક અને રબર ઈન્ડસ્ટ્રીઝ માટે ભરાય છે. K-1992 માં જવા માટે બ્રિટીશ એરવેઝની લાગોસ - લંડન Dusseldorf ની ટીકીટ બુક કરાવેલ. Messe Dusseldorf માં ભરાતો K Trade Fair દુનિયાનો મોટામાં મોટા ટ્રેડફેર ગણાય છે. લગભગ ૧૫ જેટલા વિશાળ હોલ ગ્રાઉન્ડ પ્લસ ટુ માં આવેલા છે. જર્મની ઉપરાંત દુનિયાભરના દેશોમાંથી exhibitors ભાગ લે છે. તે જ રીતે દુનિયાભરમાંથી અસંખ્ય વીઝીટર્સ અહીં હાજરી આપે છે. વીઝીટર્સની સંખ્યા એટલે બધી હોય છે કે Dusseldorf અને તેના આજુબાજુના વિસ્તારની બધી હોટલો ફૂલ થઈ જાય છે. જેઓને હોટલમાં બુકીંગ ના મળે તેઓ માટે ઘરોમાં પેઇંગ ગેસ્ટ તરીકે તથા સમુદ્રમાં શીપ ઉપર સગવડ કરવામાં આવે છે. અમારા એકમ ડાયરેક્ટર ધીરેનભાઈ પણ કેનેડાથી Kમાં આવવા હતા.

લાગોસથી લંડન પહોંચ્યો. તે દરમિયાન અમારી લંડન ઓફિસની મુલાકાત લીધી. અહીંનું કામ પતાવી સાંજે લંડન - Dusseldorfની ફ્લાઈટ પકડી. અહીંના એરપોર્ટ પર બેગેઝ ક્લેમ લોજન્માં ટ્રોલી મશીનમાં કોઈન નાખવાથી જ છૂટી પડે. તેથી પહેલા ડોલર ચેઈન્જ કરાવી DM (Deutsche Mark) ની નોટ તેમજ કોઈન્સ લીધા.

બીજે દિવસે વહેલી સવારે હોટલમાં બ્રેકફાસ્ટ લઈ Kમાં પહોંચી ગયા. જે તે કંપનીમાં વીઝીટ કરવાની હતી તેનું લોકેશન મેપમાંથી જોઈ બરાબર પ્લાનીંગ કરવું પડે નહિતર

સ્વ. સુભાષભાઈ આર. શાહ (વડોદરા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

દિવસ ક્યાં પૂરો થઈ જાય તેની ખબર જ ન પડે. વેબુટેરીયન લંચ માટે એક ભારતીય રેસ્ટોરન્ટની સગવડ હતી. પરંતુ પહેલા દિવસે તો અમે ત્યાં રહોંચ્યા ત્યારે બધી આઈટમ ખલાસ થઈ ગયેલ. સદ્ભાગ્યે ધીરેનભાઈના સૂચનથી સવારે બ્રેકફાસ્ટના સમયે થોડા ફ્રૂટ બ્રીફકેસમાં સરકાવી દીધેલ તેથી કામ ચાલી ગયું. આમ ત્રણ દિવસ મશીન સપ્લાયર્સ સાથે મીટીંગ કરી જોઈતા મશીનોના ક્વોટેશન મંગાવી K ને વિદાય કરવાનો સમય આવી ગયો. ચોથે દિવસે સવારે Dusseldorf લંડન અને લંડન - લાગોસ ફ્લાઈટ લઈ લાગોસ આવી પહોંચ્યો.

- અમૃતભાઈ વાયડા, મુંબઈ
મો. ૯૮૨૧૪ ૬૩૭૯૫

✦ સુવિચાર ✦

જે ક્રોધમાં આવીને અથવા કોઈ વાતથી દુઃખી થઈને આત્મહત્યા કરી લે છે તે દુર્ગતિમાં ચાલ્યો જાય છે અર્થાત ભૂત-પ્રેત-પિષાચ બની જાય છે. આત્મહત્યા કરનાર મહાપાપી હોય છે કારણ કે આ મનુષ્ય-શરીર ભગવતપ્રાપ્તિને માટે જ મળેલું છે. તેથી ભગવતપ્રાપ્તિ નહીં કરીને પોતાને જ હાથે મનુષ્ય-શરીર ગુમાવી દેવું એ બહુ ભારે પાપ છે, અપરાધ છે, દુરાચાર છે. દુરાચારીની સદ્ગતિ કેવી રીતે થશે? તેથી મનુષ્યએ કદી પણ આત્મહત્યા કરવાનો વિચાર મનમાં ન આવવા દેવો જોઈએ.

ગૃહસ્થે ધન કમાવા કરતાં બાળકોનાં ચરિત્રનો ખ્યાલ રાખવો કારણ કે કમાયેલા ધનને બાળકો જ કામમાં લેશે. જો બાળકો બગડી જશે તો ધન તેમને વધારે બગાડશે. આ બાબતમાં સજ્જન પુરુષોનું કહેવું છે- ‘પૂત સૂત તો ક્યો ધન સંચૈ ? પૂત કપૂત તો ક્યો ધન સંચૈ ?’ અર્થતા પુત્ર સુપુત્ર હશે તો તેને ધનની ખોટ કદી રહેશે નહીં અને કપૂત હશે તો સંચય કરેલું બધું ધન નષ્ટ કરી દેશે પછી ધનનો સંચય શા માટે કરવો ?

હરિ ઈચ્છા

હવે પછી આપ જ્યારે બાય રોડ હિંમતનગર થઈને ઉદેપુર, નાથદ્વારા કે અન્ય જગ્યાએ ફરવા કે દર્શન કરવા જાવ ત્યારે...

હિંમતનગરથી ૨૬ કિ.મી. પછી અને શામળાજીથી ૨૨ કિ.મી. પહેલા મેઈન હાઇવે પર રાજેન્દ્રનગર ચાર રસ્તા આવે છે ત્યાં થોડો સમય સહયોગની મુલાકાત આપના હૃદયને નિર્મળ અવશ્ય બનાવશે.

શ્રી. સુરેશભાઈ સોની જે આ સંસ્થાના સ્થાપક છે. ૧૯૬૬માં બરોડા યુનિવર્સિટીમાં MSc મેથ્સ (રેકોર્ડ માર્ક્સ) કરીને લેક્ચરર તરીકેની ઉજ્જવળ નોકરી શરૂ કરી હતી. ૧૯૭૦માં ગવર્નમેન્ટની રક્તપિતની હોસ્પિટલ અને સ્લમ વિસ્તારમાં જવાનું થયું અને ત્યાં અંતરાત્માનો અવાજ સાંભળીને ઉજ્જવળ કારકિર્દીવાળી નોકરી છોડીને રક્તપિતના દર્દી માટે બનતી નવી સંસ્થા શ્રમમંદિરમાં સ્થાપનાથી જોડાઈ ગયા.

હરિ ઈચ્છાથી ૧૯૮૮માં ૩૨ એકર દાનમાં મળેલ જમીન પર સહયોગ આશ્રમ શરૂ કરેલ. સમગ્ર ભારતમાંથી સહયોગમાં ઘરથી તરછોડેલા ગરીબ કુષ્ઠ લોકો જેને કોઈ અડવા રાજી ન હોય અને નર્કથી બદતર જિંદગી જીવતા હોય તેવા દર્દીઓ આવવા લાગ્યા. શ્રી સુરેશભાઈની સાથે તેમના ધર્મપત્ની શ્રીમતી. ઈન્દિરાબેન દર્દીઓની હૃદયપૂર્વક સારવાર કરીને તેમને રોગમુક્ત કરતા હતા. તેમ છતાં રોગમુક્ત થયેલ દર્દીઓને તેમના કુટુંબીજનો સ્વીકારવા તૈયાર ન હોતા થતા તેથી તેઓએ આ દર્દીઓને તેમના જ આશ્રમમાં રહેવા માટે ઘર બનાવી આપ્યા. આજે ૨૪૬ કૃષ્ઠ રોગ મુક્ત દર્દીઓ અને ૪૨ દિવ્યાંગો નવજીવન પામીને આશ્રમમાં જ વ્યવસાય કરીને ગૌરવભેર જીવન જીવી રહ્યા છે.

હાલમાં આશ્રમમાં મંદ બુદ્ધિના કુલ ૪૨૬ સ્ત્રી, પુરુષ રહે છે. તેમને પ્રેમ, સારવાર, ફિઝ્યોથેરાપી, રમત ગમત જેવી અનેક પ્રવૃત્તિ દ્વારા તેમના સર્વાંગી વિકાસ કરવા પ્રતિબદ્ધ છે.

કૃષ્ઠ રોગ થયેલ લોકોના બાળકો તથા ગરીબ / આદિવાસીના કુલ ૩૦૬ બાળકો ત્યાં હોસ્ટેલમાં રહીને અભ્યાસ કરે છે. એમાંના કેટલાક વિદ્યાર્થી એન્જીનીયર અને આઈ આઈ ટી માં અભ્યાસ કરે છે.

સહયોગમાં ૪૫ બેડની ઓપરેશન થીયેટર સાથેની હોસ્પિટલ છે.

તારાબહેન તલકશીભાઈ શાહ પરિવાર (વડોદરા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વ્રજેશ કાંતિલાલ પરીખ પરિવાર (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

આબુખાબુના અનેક ગામના લોકો અને ગુજરાત તેમજ બીજા રાજ્યોના રક્તપિત્તના દર્દીઓને સ્ત્રી સારવાર આપવામાં આવે છે.

આશ્રમમાં તરછોડાયેલી, એટલેકે વસૂકાઈ ગયેલી / માંદી ગાયો માટે પાંજરાપોળ અને સુંદર મંદિર બનાવેલ છે. ૧૯૮૮થી સહયોગ દાતાશ્રીઓના દાન, પ્રેમ અને સહકારથી સેવાકીય કાર્ય કરી રહી છે.

સહયોગ એટલે ૧૦૦૭ રહેતા લોકોનું આદર્શ ગામ.

જેનું નથી કોઈ, એનું છે સહયોગ : એચ.આઈ.વી. વાળા, પ્રજ્ઞાચક્ષુ, પુત્રવધુએ મારીને કાઠી મૂકેલ સાસુ, દિવ્યાંગ, બધાને અહીં સહર્ષ સ્વીકારાય છે.

શ્રી સુરેશભાઈ સોની તેમના પત્ની, દીકરો, દીકરી - જમાઈ, આશ્રમમાં રહીને સેવા આપે છે.

શ્રી સુરેશભાઈ સંસ્થાની બહાર ક્યાંય જતા નથી.

સહયોગમાં આવીને રક્તપિત્તગ્રસ્તોના જન્મ, વ્યથા, મંદબુદ્ધિના લોકોને જોઈને ચોક્કસ અનુભૂતિ થશે કે આપણને પરમેશ્વરે ઘણું સુખ આપેલ છે.

આ ઉમદા સંસ્થાની મુલાકાત અવશ્ય લેવા હૃદયપૂર્વકની વિનંતી.

- નીતિન શાહ (મો. ૯૯૦૯૯ ૧૧૭૩૪)

સહયોગમાં દાન કરવા તેની બેંકની વિગત..

સહયોગ ક્રુષ્ યજ્ઞ ટ્રસ્ટ, યુનિયન બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, રાયગઢ બ્રાન્ચ.

એકાઉન્ટ નં. ૩૬૫૫૦૨૦૧૦૦૦૨૭૩૫

IFSC Code : UBIN 0536555

(દાન - ઇન્કમટેક્સમાં સે.૮૦બ્રુ(પ) હેઠળ ટેક્સને રાહતને પાત્ર છે.)

સહયોગ ક્રુષ્ યજ્ઞ ટ્રસ્ટ

રાજેન્દ્રનગર કોસિંગ

હિંમતનગર- શામળાબુ હાઇવે

જિલ્લો - સાબરકાંઠા

ફોન:- (૦૨૭૭૨) ૨૫૪૩૩૭

What's up no. : ૯૪૨૯૨ ૪૧૯૦૦

E-mail : sahyogtrust@ymail.com

Website : sahyogtrust.org.in

ભોગીલાલ ચાંપશી શાહ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

કર્ણ - માતા - કુંતી

મહાભારતના મહાયુદ્ધમાં, વિજય મેળવીને રાજમાતા કુંતી સાથે, પાંડુ-પુત્રો એ હસ્તિનાપુરના રાજઘરાના પર પુનઃ પ્રવેશ કર્યો, ત્યાં સુધીમાં અહીંયા ઘણું બધું બદલાઈ ગયું હતું.

આ સમય દરમિયાન, કુંતી માતાનું સૌભાગ્ય છીનવાઈ ગયું હોવા છતાં, આ રાજઘરાનાનાં પ્રપંચો અને ષડયંત્રોમાંથી બહાર નીકળીને પોતાના પાંડુ-પુત્રોને રાજ-લક્ષ્મી પાછા અપાવીને જીવનનું એક મહાન કર્તવ્ય પુરું કર્યું હતું.

પણ... હવે રાજમાતા કુંતીના મનમાં ત્યાગ અને વૈરાગ્યનાં બીજ અંકુરીત થવા લાગ્યા. આ મહેલ.... આ વૈભવ... આ અટળક... સુખ, મારે હવે શું કામના છે ? બસ... હવે બહુ થયું. આજ દિન સુધી પ્રપંચો અને ષડયંત્રોથી ભરેલા રાજ-વૈભવનું જીવન જીવ્યા... પણ હવે આવું જીવન નથી જીવવું. હવે સમગ્ર ભુતકાળ ભુલી જઈ, ક્યાંક જંગલમાં, ક્યાંક ગુફામાં આત્મ-સાધના કરવી છે. સન્યાસી જીવન સફળ બનાવવું છે.

પણ, વળી પાછા મનોમન વિચારે છે કે, મારાથી મારો ભુતકાળ ભુલાશે ખરો ? તાંબાવર્ણી ત્વચા, સિંહ જેવી ચાલ, ધનુષનાં બાણની જેમ ખેંચાયેલા બાહુ અને ક્વચ - કુંડળ વગર પણ તેજસ્વી અને જાજરમાન લાગતા મારા દાનવીર કર્ણને હું ભુલીશ ખરી? જેનાં જન્મ અને મૃત્યુનું નિમિત્ત હું પોતે જ બની. રાજા - દ્રુપદે યોજેલા સ્વયંવર સભામાં તેને સૂતપુત્ર તરીકે તીરસ્કાર્યો, ત્યારે હું કહી ના શકી છે કર્ણ સૂત્રપુત્ર નથી પણ સૂર્યપુત્ર છે, કૌંતેય છે. મારા પાંડુપુત્રોને પણ આ મહાયુદ્ધ સમયે કહીનાં શકી કે તમારો જ્યેષ્ઠ બંધુ છે. મારો કર્ણ, હસ્તિનાપુરની ગાદીનો ખરો યુવરાજ હોવા છતાં આજીવન સદાય અપમાનોથી ઘેરાયેલો રહ્યો. કુંતી-માતા જડવત જેવા થઈ ગયા.

આ જોઈ ધર્મરાજા યુધિષ્ઠિરને લાગ્યું કે, રાજમાતા કુંતી જાણે પથ્થરની એક પ્રતીમા હોય અને સ્થિર બનીને અવાચક સૌને જોતા હોય એવું લાગ્યું, એટલે યુધિષ્ઠિરે રાજમાતા કુંતીને પૂછ્યું કે-“હે માતા ! હવે જ્યારે અમારે તમારૂં ઋણ ચુકવવાનો સમય આવ્યો, ત્યારે તમે આવા ઉદાસ કેમ લાગો છો ?”

આ સાંભળી, રાજમાતા કુંતીએ પોતાના ચહેરા પરનાં વેર-વિખેર થયેલા વાળને

વ્યવસ્થીત કર્યા અને આંખોમાંથી આવતા આંસુઓને લુંછીને પાંડુ-પુત્રો ને કહ્યું કે- “હું પાંડુરાજ પાછળ સતી થઈને સ્વર્ગારોહણ કરી શકત પણ મેં મારા પાંચે પાંડુપુત્રો માટે એકલવાયું જીવન જીવવાનું પસંદ કર્યું. જંગલોમાં ભટક્યા, દુર્યોધનનાં અપમાનો સહન કર્યા પણ અંતે મારા પોતાના માટે શું કર્યું? મારે તો પારાવાર દુઃખ અને પીડા જ ભોગવવામાં આવ્યા.”

“બસ... હવે મારે આ રાજ-ઘરાનાનું સુખ નથી જોઈતું. આ રાજમહેલ, રાજવૈભવ મારે શું કામના ? આ રાજઘરાના માટે ભલે તમે સૌ કોઈ વિજયી થયા હોય પણ અંતે... હસ્તિનાપુરની કેટલીયે માતાઓ પુત્ર-વિહિન થઈ ગઈ. મારે મારા આત્માનાં ઉદ્ધાર માટે, બાકીનો સમય ઋષિ-મુનીઓનાં આશ્રમોમાં જઈને વ્યતીત કરવો છે. માટે તમે મને વાનપ્રસ્થાશ્રમમાં જવાની રજા આપો.”

આ સાંભળી પાંડુપુત્રોનાં જીવનમાં ભૂકંપ સર્જાયો. તેમનાં ચહેરા પર વિષાદ છવાઈ ગયો અને ભર-ઉનાળે અચાનક આકાશમાંથી ઘનઘોર વાદળો ફાટી નીકળે તેવું દ્રશ્ય સર્જાયું. મહાભારત મહાયુદ્ધમાં વિજય મેળવીને યુધિષ્ઠિરે સૌ સાથે એક ઉલ્લાસભેર જીવન જીવવાનું સ્વપ્ન જોયેલું, તે સ્વપ્ન વેર-વિખેર થતું જોયું.

દ્રૌપદીએ, આંસુ નિતરતી આંખોએ કુંતીમાતાને સમજાવ્યા કે - “હવે તમે વૃધ્ધાવસ્થામાં આવું કઠોર જીવન કેવી રીતે જીવી શકશો ?” સુભદ્રાએ પણ કહ્યું કે - “હે માતા ! તમે તો મને, તમારી સેવા કરવાની તક જ નથી આપી, માટે તમે અહીંયા રોકાઈ જાવ.” આ સાંભળી અન્ય સ્ત્રીઓએ પણ તેમની વાતમાં સૂર પુરાવ્યો.

આ સાંભળી કુંતીમાતાએ કહ્યું કે-“મેં રાજ-વૈભવ પણ ક્યાં નથી જોયો ? પણ હવે રાજ-વૈભવનો કોઈ મોહ રહ્યો નથી. બસ... મારે તો મારા પોતાના ઉદ્ધાર માટે, આત્માના ઉદ્ધાર માટે, મારૂ શેષ-જીવન વન-વનરાઈઓમાં રહેતા ઋષીમુનિઓ સાથે વ્યતીત કરવું છે. મારે મારો પોતાનો સંસાર ભુલી જઈને, મારા સંન્યાસી જીવનને સફળ બનાવવો છે.”

આખરે રાજમાતા કુંતીનો દ્રઢ સંકલ્પ સાંભળીને પાંડુપુત્રોએ એમની પાસે આશીર્વચનની યાચના કરી.

આ સમયે કુંતીમાતાએ પોતાનાં જીવનનાં મહત્વનાં પ્રસંગોનું વર્ણન કર્યું અને કહ્યું કે-“તમે તમારી બુદ્ધી, સદાય ધર્મમાં સ્થિર રાખજો. તમે તમારા વિશાળ હૃદયથી તમારી પ્રજાનું રક્ષણ કરજો” એવા આશીર્વચન આપીને થોડા શાંત થયા. વળી... પાછા...

આંખોમાંથી આવતા આંસુઓને લુંછીને કહ્યું કે - “હવે, જ્યારે હું મારો સંસાર છોડીને તમારી વિદાય લઉં છું, ત્યારે હું મારા મનમાં આઘાતની એક વાત કહેવા માંગુ છું કે, તમે તમારા રાજ-વૈભવી જીવન જીવવામાં મારા જ્યેષ્ઠ સૂર્યપુત્ર કર્ણને ભૂલી ના જતા, જેણે જીવન પર્યંત દાન-પુણ્ય કર્યાં. દાનમાં કવચ - કુંડળ પણ બ્રાહ્મણરૂપે આવેલા ઈન્દ્રદેવને અર્પણ કરી દીધા.”

“આવા, મારા તેજસ્વી, દાનવીર અને લોકકલ્યાણ કરનારા મારા સૂર્યપુત્રને લોકો સૂર્યપુત્ર તરીકે જ ઓળખે, તે માટે તમો પણ આવા દાન-પુણ્ય કરતા રહેજો, જેથી મારા જ્યેષ્ઠ પુત્રની સ્મૃતિ કદાચ વિસરાય નહીં, તથા કર્ણની પાલ્ય માતા રાધા અધીરથ તથા કર્ણનાં પરિવારનું કલ્યાણ કરતા રહેજો”-કહીને વન-ભણી પ્રયાણ કરવા જઈ રહ્યા હતા. તેવામાં સંદેશો મળ્યો કે મહારાજ ધૃતરાષ્ટ્ર, માતા ગાંધારી, વિદુરજી પણ હસ્તિનાપુર છોડીને ઘનઘોર જંગલમાં તપશ્ચર્યા કરવા જઈ રહ્યા છે તે સાંભળી કુંતી માતાનું હૃદય ઉછળી આવ્યું.

કાર્તિકા પૂર્ણિમાનો દિવસ હતો. મહારાજ ધૃતરાષ્ટ્રે વલ્કલ અને મૃગયર્મ વેશ ધારણ કર્યો હતો. માતા ગાંધારી, માતા કુંતી, મહાત્મા વિદુરજી અને મહારાજ ધૃતરાષ્ટ્રનાં સારથિ સંજયે પણ સન્યાસી વેશ ધારણ કર્યો હતો અને તે સૌ કોઈ વનતરફ પ્રયાણ કરવા હસ્તિનાપુરમાં મુખ્ય નગરદ્વારે આવી પહોંચ્યા. તેમને વિદાય આપવા આવેલી જનમેદની, પાંડુપુત્રો, સૌ કોઈ નિરાશ વદને ગહન - દરીયામાં ઉંડા ઉતરી ગયા હોય એવું લાગતું હતું.

માતા કુંતીએ માતા ગાંધારીનો હાથ પકડ્યો અને ખુલ્લા - ઉઘાડા પગે ચાલવાનું શરૂ કર્યું તે જોઈ સૌ નગરજનો વિચારવા લાગ્યા કે આજ પાંડુપુત્રોએ કુરુક્ષેત્રનાં સમરાંગણમાં ગર્જનાઓ કરી, શત્રુઓ પર પ્રહારો કર્યા અને બાણોની વર્ષાથી જે આકાશને રક્ત-રંજીત કરી દીધેલ તે જ આકાશમાંથી આવતી પુનમના ચંદ્રમાંની શીતળ ચાંદનીમાં મહારાજા ધૃતરાષ્ટ્ર, માતા ગાંધારી, માતા કુંતી, વિદુરજી અને સંજયને “શતયુપ” આશ્રમ તરફ જતા જોઈને સૌ કોઈ નગરજનો શૂન્ય મનસ્ક થઈ ગયા.

વૃધ્ધજનોને વળાવીને ધર્મરાજ યુધિષ્ઠર, પાંડુપુત્રો સૌ કોઈ રાજમહેલમાં પાછા આવ્યા, ત્યારે આ રાજમહેલમાં બધું જ હોવા છતાં, બધું સુમસામ લાગતું હતું. પવનથી પાંદડાઓ હાલે તો તેનો પણ અવાજ સંભળાય એવી નિરવ શાંતિ પથરાઈ ગઈ હતી. અંતે બધું શૂન્ય થઈ ગયું.

હરીશ રામજી વીરચંદ અને પરિવાર (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

રાજમહેલમાં ઉછરીને મોટા થયેલા આ મહારથીઓ, રથમાં બેસીને જ વિહાર કરવા ટેવાયેલા હતા. તે હવે ઉઘાડા અને લથડતા પગે ઠોકરો ખાતા ખાતા અને શિકારી પ્રાણીઓથી ભરેલા આવા ઘનઘોર જંગલમાં એકલા “શતયુપ” આશ્રમ કેવી રીતે પહોંચશે? તેમ વિચારી પાંડુપુત્રોની આંખોમાંથી અશ્રુધારાઓ વહેવા લાગી, વળી આવા ઘનઘોર જંગલમાં ફળ, ફુલ, જળ વિ. મેળવવા તેઓએ આમ તેમ ભટકવું પડશે. માતા કુંતીએ દ્રષ્ટિહીન, મહારાજ ધૃતરાષ્ટ્ર અને આંખો પર પાટાઓ બાંધેલી માતા ગાંધારીનો હાથ પકડીને કેવી રીતે ચાલશે ? તેમ વિચારી થરથરવા લાગ્યા.

એક સમયે, આજ રાજસિંહાસન માટે, કુરુક્ષેત્રનાં મેદાનમાં મહાયુદ્ધ ખેલાયું. આ મહાયુદ્ધમાં વીરપુત્ર અભિમન્યુ, જયેષ્ઠબંધુ કર્ણ, હૃદય પીગળી જાય એવી માનવમેદની ખોઈ. વળી ભરતખંડના સમગ્ર રાજવીઓએ પણ પોત-પોતાની રીતે ધર્મ-અધર્મનો અર્થ કાઢીને સૌ કોઈ આ યુદ્ધમાં જોડાયા. અંતે... તેઓ પણ આ યુદ્ધમાં બળી ગયાં પરંતુ અંતે શું આજ બાકી રહેવાનું હતું ?

જીવનમાં યુદ્ધને અંતે મળતુ રાજસિંહાસન મહત્વનું હતું કે પછી પોતાનાં મનની શાંતિ માટે, જંગલોમાં વસતા ઋષિમુનિઓ પાસે જઈને પોતાનું કલ્યાણ કરવું મહત્વનું હતું ?

એ સમયે.. આજ ચિતને ચારે તરફ વેરઝેરની જવાળાઓ દેખાતી હતી, તે જવાળાઓનું અંતિમ પરિણામ આજ આવવાનું હતું તો પછી એ જ સમયે આ રાજઘરાનાનો મોહ છોડીને જંગલોમાં વસતા ઋષિમુનિઓ સાથે જીવન વ્યતીત કર્યું હોત તો, કદાચ આવું મહાયુદ્ધ જ ના થયું હોત અને અંતે... માનવ-જાતનું નિકંદન પણ ના નીકળી ગયું હોત.

વળી, આ મહાયુદ્ધ પણ ખરેખર કૌરવો અને પાંડવો વચ્ચે ખેલાયું કે પછી એક જ ઘરમાં જન્મેલા બે શ્રેષ્ઠ ધનુર્ધર વચ્ચે ખેલાયું ? કે પછી કુરુક્ષેત્રના મેદાનમાં લડાયેલું આ મહાયુદ્ધ નિશ્ચિત જ હતું ? જેમાં ભરત ખંડનાં સમગ્ર યોદ્ધાઓ પોતાનું રક્ત વહેવડાવવાનાં જ હતા. એવા વિચારોના વમળમાં મહારાજ યુધિષ્ઠિર અટવાઈ ગયા.

પણ, હવે શું ? એવા સમયે ધર્મરાજ યુધિષ્ઠિરને યાદ આવ્યું કે મારો લઘુબંધુ સહદેવ ત્રિકાળજ્ઞાની છે અને એ મારા આવા પ્રશ્નોનાં જવાબ આપીને મારા મનનું સમાધાન કરાવશે વિચારી ધર્મરાજ યુધિષ્ઠિરે સહદેવને પોતાનાં કક્ષમાં બોલાવ્યો અને પૂછ્યું કે- “હે રાજન ! જે હૃદય અને મન, આ રાજમહેલમાં ચાલતા પ્રપંચો અને ષડયંત્રો

સ્વ. હરીદાસ ચત્રભૂજ શાહ (ભૂજ) ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

જાણવા સતત પ્રયત્નશીલ રહેતા હતા તે જ હૃદય અને મન હવે પણ પળે પળે પશ્ચાતાપનો અનુભવ કરે છે કે આ મહાયુદ્ધ ધર્મ વિરુદ્ધનું તો નહોતું ને ?”

“મેં કોઈ ધર્મ વિરુદ્ધનું આચરણ તો નથી કર્યું ને ? જેથી મારા મનમાં સતત સંતાપ થતો રહે. ”

જવાબમાં સહદેવે કહ્યું કે – “ધર્મરાજ, આ બધી હરિલીલા હતી. મનુષ્યધર્મ કદાપી હરિલીલાથી દુષીત થતો નથી. આ સઘળી ઘટનાઓ પાછળ માનવસૃષ્ટી નહીં, પણ હરિલીલા જ કારણભૂત છે. ધર્મ અને અધર્મનાં આ મહાસંગ્રામમાં જે કોઈ વીરગતી પામ્યા, તેમનાં કોઈ દાનવોનો અંશ હતા અથવા તો કોઈ દેવોના અંશ હતા. પૃથ્વી પર જ્યારે જ્યારે, આવા દાનવોનો ભાર વધતો જાય છે, ત્યારે ત્યારે ધર્મને હાની ના થાય, અને અધર્મની વૃદ્ધિ ના થાય, તે માટે પરમાત્મા-પરમેશ્વર-પ્રભુ એ સર્વશક્તિમાન હરિ જ દુષ્ટોના નાશ માટે અવતાર ધારણ કરે છે. અંતે માનવી પણ જેવા કર્મો કરે છે તેવા જ ફળ ભોગવે છે. સત્કર્મ માનવીનો પરમમિત્ર છે અને દુષ્કર્મ માનવીનો પરમશત્રુ છે. દુષ્કર્મ સામે ચાલીને આત્મનાશ અને સર્વનાશ આમંત્રે છે. માટે આ બધી ઘટનાઓ માટે જેમાં અનેક રાજાઓ અને સિપાહીઓ વીરગતિને પામ્યા તેને માટે તેમનો પોતાનો કર્મ જ જવાબદાર છે. માટે તમે હવે આવા અપરાધભાવથી મુક્ત થઈને ધર્મના આચરણમાં નિમગ્ન રહો. સાંભળી ધર્મરાજ યુધિષ્ઠિર આવા વિચારોનાં વમળમાંથી મુક્ત થયા અને સહદેવને કહ્યું કે ચાલો આપણે સૌ કોઈ હવે મહારાજા ધૃતરાષ્ટ્ર, માતા ગાંધારી, માતા કુંતી વિગેરેનાં “શતયુગ” આશ્રમમાં દર્શન કરી આવીએ.

આ સાંભળી દ્રુપદ તથા દ્રૌપદી અને અને સુભદ્રાએ પણ આ વાતમાં સૂર પુરાવો, એટલે હસ્તીનાપુરનાં રાજમહેલમાં જાણે કોઈ ઉત્સવ ઉજવવાનો હોય, એમ વૃદ્ધજનોનાં દર્શન કરવા “શતયુગ” આશ્રમ તરફ જવાની તૈયારીઓ શરૂ થવા લાગી.

આ રાજવીઓ પગપાળા પ્રવાસ શરૂ કરીને કુરુક્ષેત્રનાં યુદ્ધનું મેદાન વટાવીને જેવા “શતયુગ” આશ્રમનાં વાતાવરણમાં દાખલ થયા, એટલે તેમના સંસારમાં ચોતરફ ફેલાયેલી વેર-ઝેરની જ્વાળાઓમાંથી પોતે મુક્ત થયા હોય એવો ભાસ થવા માંડ્યો.

વનવનરાઈઓમાંથી આવતા પક્ષીઓનાં મધુર કલરવનો ગુંજારવ, ગાય – માતાનાં ગળામાં બાંધેલી ઘંટડીઓનો રણકાર, મોરલાઓનાં નૃત્યો અને વનવાસી સ્ત્રીઓનાં વલોણામાંથી ઉભરાતા માખણનાં દ્રશ્યો. આ પહેલા, એમણે ક્યારેય પોતાનાં રાજમહેલમાં આ બધું જોયું ન હતું. આવા ઘનઘોર જંગલમાં, રાજમહેલમાં મળતી સુખ-સગવડો તો ક્યાંથી હોય ? પણ કોઈક વાર દૂરથી આવતા હિંસક પ્રાણીઓના અવાજો વચ્ચે પણ, વૃક્ષ

વેલજી ભીમજી પરિવાર (કચ્છ) – મુંબઈના જય શ્રી કૃષ્ણ.

અશ્વિનભાઈ જે. મરચન્ટ (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

પરથી પડી ગયેલા પાંદડાઓની પથારીમાં આવતી આવી ગાઠ નિંદ્રા, તેમણે રાજમહેલમાં ક્યારેય માણી ન હોતી.

સવારનાં નિત્ય કામો પતીને સૌ કોઈ મૃગ-સમુહનાં ટોળા વચ્ચે રહેતા અને મૃગચર્મ પર બિરાજમાન તપસ્વી ઋષીઓ સાથે સવારનાં પૂજાપાઠ કરીને ધર્મ અને મોક્ષની ચર્ચા વિચારણા કરીને પોતે ધન્યતા અનુભવતાં.

સૌ કોઈ વચ્ચે નિખાલસભરી આનંદ વાર્તાઓ ચાલી. એવામાં ભારતવર્ષનાં શ્રેષ્ઠ ઋષિ મુનિ અને સમગ્ર કુરુવંશનાં સન્માનીય તથા સાક્ષાત ભગવાન કૃષ્ણના જ્ઞાનની કલા સામાન મહર્ષી વ્યાસમુનીનું પણ “શતયુગ આશ્રમ”માં આગમન થયું. તેઓ કુરુવંશનાં રાજવીઓની આનંદવાર્તા વચ્ચે તેમનાં મુખ પર દેખાતી વેદના જોઈને સૌ પ્રથમ મહારાજ ધૃતરાષ્ટ્રને સીધો પ્રશ્ન પૂછ્યો કે- “હવે તમારે ધર્મનિષ્ઠ-પાંડુપુત્રો સાથે કોઈ વેરભાવ તો નથી ને ?”

જવાબમાં મહારાજ ધૃતરાષ્ટ્રે પોતાનાં લઘુ-બંધુ પાંડુરાજનાં દિગ્વિજયની યશોગાથા ગાઈ અને અંતે... કહ્યું કે- “મારા પુત્રમોહને કારણે જ આ મહાસંહાર સર્જાયો. હું મારું કર્તવ્ય ભુલી ગયો” કહીને પશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યાં.

માતા ગાંધારી એ ધર્મગ્રંથનાં રહસ્યોની વાત કરતા કરતા રૂદન કરવા લાગ્યા કે - “હું ન હોતી જાણતી કે મારા જ કુળના બાળકોને જેણે જન્મ-મરણનાં ફેરામાંથી મુક્તી અપાવી, એવા મારા પ્રભુ, મારા કૃષ્ણને મેં શ્રાપ આપીને મહાઅપરાધ કર્યો છે. મને તેમાંથી મુક્તી અપાવજો” એવા નિખાલસભાવે સૌ સૌ એ પોતપોતાના કાર્યકાળનું વર્ણન કરીને દુઃખ પ્રગટ કર્યું આ સાંભળી ધર્મરાજ યુધિષ્ઠિરે સૌને કહ્યું કે-“અમે પાંચેય પાંડુપુત્રો તમારા જ પુત્રો છીએ, તમે હવે આવા શોકમાંથી બહાર નીકળી જાવ.”

એવામાં, માતા કુંતીને પણ કર્ણનું સ્મરણ થતા તેમણે પણ મહર્ષિ વ્યાસ મુનિને પૂછ્યું કે - “પોતે જ્યારે કુમારીકા હતી, ત્યારે તેમણે સૂર્યપુત્ર કર્ણને જન્મ આપ્યો. અને અંતે... નવજાત શિશુને સરીતામાં વહાવી દીધો, એ પાપ કર્મ હતું કે કેમ ? એ મને સમજાવો. હું આ જીવન આવા અપરાધભાવથી જીવી રહી છું. માટે મારી શંકાનું સમાધાન કરો.”

જવાબમાં વેદવેતાઓમાં સર્વશ્રેષ્ઠ એવા મહર્ષિ વ્યાસમૂનિએ કહ્યું કે “તારી કુમારીકાવયે, આ બધુ તારી સમજણની બહારનું હતું કે દેવતાઓની આરાધના કરવાથી દેવતાઓ પણ સંકલ્પથી, વાણીથી, દ્રષ્ટીથી, સ્પર્શથી અને મૈથુનથી એમ પાંચ પ્રકારે પુત્રો ઉત્પન્ન કરી શકે છે ” સાંભળી માતા કુંતીને થોડી ટાઢક વળી. પણ ફરીથી પૂછ્યું કે- “કૌમાર્યાવસ્થામાં કરેલ પુત્રપ્રાપ્તિ એ કલંક ગણાય ?”

મથરાદાસ મોતીચંદ શાહ અને પરિવાર (ભુજ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

જેઠાલાલ કલ્યાણજી પરિવાર, ભૂજ ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

આ ગડમથલનો જવાબ આપતા મહર્ષિ વ્યાસ મુનિએ કહ્યું કે-“મનુષ્ય ધર્મ કદા-પણ દેવધર્મથી દુષિત થતો નથી. સૂર્યદેવ તો સૌથી ઉત્તમ અને તેજસ્વી દેવ છે. આવા સૂર્યદેવે પોતાનાં શરીરનાં બે ભાગ કરીને એક ભાગથી આખા વિશ્વને પ્રકાશ આપ્યો અને બીજો ભાગ કર્ણ સ્વરૂપે પ્રગટ થયો. માટે તું... કર્ણને સૂર્યરૂપ જ માન, અને હવે આવા અપરાધભાવમાંથી મુક્ત થઈ જા.” આ સાંભળી સૌ કોઈએ પોતાના જીવનમાં જે શાંતિ ન હતી અનુભવી, તે શાંતિ અનુભવવા માંડ્યા.

આ પહેલા, સૌનાં હૃદયમાં એક બીજા માટેનાં દ્વેષભાવ, વેરભાવ, શત્રુભાવ હતા, તેને બદલે હવે તેમનાં હૃદયમાં સુખનો ભાવ લહેરાવા લાગ્યો. વેરનો દાવાનળ શમી ગયો. સૌનાં મનોભાવ બદલાયેલા જોઈ પાંડુપુત્રો આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયાં.

મહારાજ ધૃતરાષ્ટ્રે ધર્મરાજ યુધિષ્ઠિરને કહ્યું કે-“હવે મારી બધી શંકાઓનું સમાધાન થઈ ગયું છે. અમારે હવે અમારા પોતાનાં કલ્યાણ માટે, અમારી આત્મ-શુદ્ધિ માટે હવે આ જ આશ્રમમાં અમારૂં શેષ જીવન ગાળવું છે.”

“તમે સૌ, રાજસિંહાસનનું પાલન કરજો. ધર્મનાં માર્ગ પર ચાલીને સૌનું ધ્યાન રાખજો” - એવા આશીર્વાદ માતા ગાંધારીએ પાંડુપુત્રોને આપ્યા. જાણે હવે તેઓ ક્યારેય એકબીજાને મળવાનાં જ નથી.

માતા કુંતીએ પણ છુટા પડતા પહેલા પોતાનાં પુત્રોને આશીર્વાદ આપ્યા. મહાબલી ભીમને સાંત્વના આપી. અર્જુન, નકુલ, સહદેવને છાતીએ લગાડ્યા. દ્રુપદ, દ્રૌપદીને અને સુભદ્રાને પણ આર્શિવચનો કહ્યા અને અભિમન્યુના પુત્ર પરિક્ષિતને વહાલ કર્યું. પછી પાંડુપુત્રોએ કુટુંબ-કબીલા સાથે હસ્તીનાપુર પાછા જવા પ્રયાણ શરૂ કર્યું. છુટા પડતા પહેલા માતા કુંતીની આંખોમાં થી આંસુઓ વહેવા લાગ્યા પણ આ આંસુઓ હવે દુઃખના ન હોતા, પણ સુખનાં હતા.

પાંડુપુત્રોને જતા જોઈ, કર્ણ માતા કુંતી, માતા ગાંધારી, સૌ કૌઈ તેમને દૂર દૂર જતા નિહાળતા રહ્યા અને અંતે તેઓ સૌ કોઈ પોતપોતાના આત્મકલ્યાણ માટે પોતપોતાની કુટીરમાં જઈને કૃષ્ણભક્તિમાં લીન થઈ ગયા.

નોંધ :

- મૂળ મહાભારત સુધારા - વધારા સાતે ૮૮૦૦ શ્લોકનું “પ્રાકૃત” ભાષામાં બન્યું હતું.

- ત્યારબાદ પરાશર મુનિ અને સત્યાવતીના પુત્ર “દૈપાયને” તેમાં ૨૪૦૦૦ પંક્તીઓ અને ત્યારબાદ ૧૧૦૦૦૦ પંક્તીઓ ઉમેરીને, કુલ લીટીઓની સંખ્યા ૨ લાખ સુધી

સ્વ. જયાબહેન જેઠાલાલ ખેંગાર શાહ, મુલુન્ડ, મુંબઈ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વિધાબહેન જમનાદાસ પારેખ (પાટણ) પરિવારનાં જય શ્રી કૃષ્ણ.

પહોંચાડી દીધી.

- તેમણે “પ્રાકૃત” ભાષામાંથી સંસ્કૃત ભાષામાં સર્વે શ્લોકોનું સંકલન કરીને, ગણેશજી પાસે ક્રમાનુસાર અટક્યા વગર મૂળ મહાભારત પ્રસ્તાવનાથી શરૂ કરીને યુદ્ધ સમાપ્તિ બાદ અંતે પાંડવો સ્વર્ગારોહણ ગયા ત્યાં સુધીનાં કુલ ૧૮ પર્વોએ મહાભારતને “મહાકાવ્ય”નું સળંગ સ્વરૂપ આપ્યું તે માટે ઇતિહાસમાં તેઓ મહર્ષી વ્યાસમુની તરીકે પ્રસિદ્ધી પામ્યા અને અમર થઈ ગયા.

- સંસ્કૃત ભાષામાં શ્લોકોને ક્રમાનુસાર સંકલન કરનાર માટે “વ્યાસ” શબ્દ પ્રયોજ્યો છે. માટે તેઓ “વ્યાસ” મુની તરીકે ઓળખાયા.

- ૧૮ મૂળ પર્વનાં મહાભારત જેવું દમદાર મહાકાવ્ય જગતમાં કદી રચાયું નથી, અને કદાચ રચાશે પણ નહીં.

- મહર્ષિ વ્યાસમુનિએ પસંદ કરેલું “મહાભારત”નું મૂળનામ “જય” હતું.

(માહિતી સ્ત્રોત - સફારી મેગેઝીન) (ફેક્ટ-ફાઇન્ડર)

- સનતભાઈ શાહ, અમદાવાદ

મો. ૯૬૨૪૪ ૫૮૩૫૫

વર્ષ ૨૧-૨૨(૧-૪-૨૧ થી ૩૧-૩-૨૨)ની વાર્ષિક મલ્ટીકલર જાહેર ખબર અંગે

૧. વાચકામિત્ર ના દરેક અંકમાં કવર પેજ નં. ૨, ૩ અને ૪ ઉપર મલ્ટીકલર જાહેરખબર આપવામાં આવે છે.

૨. મલ્ટીકલર જાહેરખબર કુલ ૧૦ અંક માટે (દિવાળી અંક સિવાય) વાર્ષિક ધોરણે લેવામાં આવે છે.

૩. કવર પેજ ૨,૩ નો વાર્ષિક (કુલ ૧૦ અંક, દિવાળી અંક સિવાય) માટેનો ચાર્જ રૂ. ૧૦,૦૦૦/- છે જ્યારે કવર પેજ નં. ૪ નો વાર્ષિક (કુલ ૧૦ અંક, દિવાળી અંક સિવાય) માટે નો ચાર્જ ૧૫,૦૦૦/- છે

૪. ઉપરોક્ત જાહેરખબર વહેલા તે પહેલા ના ધોરણે લેવામાં આવે છે.

૫. જે કોઈ જ્ઞાતિબંધુ ને જાહેરખબર છપાવવી ઇચ્છા હોય તેમણે સત્વરે મારો સંપર્ક કરવા વિનંતી છે.

વ્યવસ્થાપક

સ્વ. જશરાજ ભીમજી શાહ (ભૂજ-માંડવી)ના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે

ભરૂચક કામની વચ્ચે ઘરેથી ફોન કરીને
ક્યારે આવે છે ? એવું કોઈ પુછે
ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૧
ગાલ પર પડતો ઉદાસીનો પહેલો વરસાદ
કોઈ પોતાના પાલવથી લૂંછે...
ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૨
જ્યારે કોઈને કશું પણ કહ્યા વિના
કોઈ આપણને પૂછે ‘કેમ આજે ઉદાસ છે ?’

ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૩
જ્યારે હાથ પકડીને પાસે બેસીને સમજાવે કે
“તું મારા માટે ખાસ છે.”
ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૪
સાંજ પડે, સુરજની જેમ આયમી ગયા હોઈએ
અને ઘરનો દરવાજો “દીકરી” ખોલે
ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૫
જ્યારે ઉજાગરા વખતે કોઈ બાજુમાં બેસીને
કહે “ચાલ હું તારી સાથે જાગું છું.”
ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૬
જ્યારે સેલ્ફી પાડીને કોઈ મોકલે અને પ્રેમથી
પુછે કે “કેવી લાગું છું ?”
ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૭
જ્યારે કોઈ વર્ષો જુનો મિત્ર ફોન કરીને કહે,
“ચાલને ચાર, એક વાર પાછા મળીએ”

ગં સ્વ. સરસ્વતીબહેન ઝવેરીલાલ શાહના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૮
જ્યારે કોઈ સાંજે ઉદાસ હોઈએ અમે આરતી ટાણે
મંદિરમાં એક પ્રાર્થના સાંભળીએ,

ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૯
બે ટંક અનાજ માટે ફૂટપાથ પર બેસીને ફૂલો
વેચતી કોઈ બીજાની જિંદગી જોઈએ

ત્યારે જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.૧૦
આ કવિતા વાંચીને તમારા ચહેરા પર સ્મિત આવી જાય
ત્યારે મને મારી જિંદગી જીવવા જેવી લાગે છે.
ચાલને જીવી લઈએ જિંદગી
કારણ
જિંદગી જીવવા જેવી જ છે.

- સંકલિત

ગૌતમ જે. શાહ, અમદાવાદ

મો. ૯૯૦૪૧૫૫૭૭૨

પેનલ જા.ખ અંગે

૧. પેનલ જા.ખ માટે અપ્રિલ થી માર્ચનું વર્ષ ગણાંતુ હોઈ નવીન જા.ખ આપવાની હોય તો સત્વરે જાણ કરશો.
૨. આપની પેનલ જા.ખમાં કોઈ સુધારો કરવાનો હોય કે કોઈ કારણસર રદ્ કરવાની હોય તો સત્વરે જાણ કરશો.
૩. પેનલ જા.ખની અગાઉની બિલની રકમ બાકી હોય તો સત્વરે મોકલી આવા વિનંતી.
૪. પેનલ જા.ખનો દર વાર્ષિક રૂ. ૮૦૦/- છે જેની નોંધ લેવી.
૫. બાકી બિલની જાણકારી માટે મારો સંપર્ક કરવો.

- વ્યવસ્થાપક

સ્વ. કુસુમબહેન મનમોહનદાસ પરીખ (પાટણ) પરિવારના સર્વેને જય શ્રી કૃષ્ણ.

ડૉ. કિશોરભાઈ રસિકલાલ પરીખ (અંકલેશ્વર)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

આત્મનિરીક્ષણ

અભિજિતનો નિશાળેથી ઘરે આવવાનો વખત થવા આવ્યો. ત્યારે માઈ રસોડાના ઓટલા પર બધું ઠીકઠાક કરવા લાગ્યા. કાગળ પર પાથરીને રાખેલા શક્કરપારા અને ચેવડો હવે ડબામાં ભરી શકાય એટલા ઠરવા આવ્યા હતા. સ્વચ્છ કરી રાખેલા પ્લાસ્ટિકના ડબાઓમાં માઈએ શક્કરપારા અને ચેવડો ભરી લીધા ત્યાં સુધીમાં તુલસીએ ટેબલ લુછી રાખ્યું હતું અને પ્યાલા-રકાબી ગોઠવી દીધા હતાં. માઈ પોતાની ઓરડીમાં ગયા બપોરથી ગેસના ચૂલા પાસે ઊભા રહીને તેમને ખૂબ પરસેવો થયો હતો.

હાથ-મોં ધોઈ સ્વચ્છ થઈ માઈએ આગળનું બારણું ઉઘાડ્યું. માઈના શરીરને ઠંડો પવન સ્પર્શી ગયો. તેમને સારું લાગ્યું. બારણા સામેની જગ્યામાં માઈએ એક જમાનામાં હોંશથી નાનકડો બગીચો બનાવ્યો હતો. ત્યારબાદ અમિતાની હઠને કારણે ત્યાં લાકડાના સ્ટેન્ડવાળો હિંચકો આવ્યો હતો. અમિતા દાક્તર થઈ ગઈ. અનિરુદ્ધને પરણીને સાસરે પણ ગઈ. પછી કેટલાય દિવસ હિંચકો સુનો પડી રહ્યો. કોઈ કોઈ વાર પવનમાં આપમેળે મુલતો એટલું જ.

ત્રણેક વર્ષ પહેલાં અમિતા અભિજિતને લઈને પાછી આવી હતી કાયમ માટે. અભિજિતના આગમન બાદ હિંચકો ફરીથી મુલવા લાગ્યો. પણ, માઈનું મન અમંગળ શંકાઓથી ભીતિગ્રસ્ત થઈ ગયું હતું. ડોક્ટરના અચાનક અવસાન પછી સુનકાર થઈ ગયેલું તેમનું મન ફરીથી અભિજિતના આવ્યા પછી ખુશનુમા થવા લાગ્યું હતું. એનું આગમન સુખદ હતું અને દુઃખદ પણ અભિજિતનું બોલવું, ચાલવું આ બધું મનને આનંદ આપતું અને રડાવતું પણ હજુ કેમ ન આવ્યો ? નજર પહોંચે ત્યાં સુધી રસ્તો જોતાં એ ઊભા રહ્યાં. સામેના સડક પર તાકતા રહ્યાં હમણાં આવશે. શુક્રવારની સાંજ પડે કે માઈ આવા જ અસ્વસ્થ થતાં. સોમવારથી શુક્રવાર એ પાંચ દિવસ ઘર એવું સ્વસ્થ શાંત રહેતું અને શુક્રવાર સાંજથી જાણે ગાંડપણ વળગતું.

માઈએ પરણી આવીને આ ઘરમાં પગ મૂક્યો ત્યારથી માઈને લાગતું કે આ ઘર

પ્રવીણાબહેન દીપકભાઈ દલાલ, વિલે પાર્લે (પૂર્વ), મુંબઈ ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વલ્લભદાસ મોતીચંદ પરિવાર, (કોલ્હાપુર)ના સર્વ જ્ઞાતિજનોને જય શ્રી કૃષ્ણ.

પુસ્તકમાંના માણસ જેવું પાગલ છે. અભરાઈ પર પડેલા પુસ્તક જેવું અખોલ. ડોક્ટર પણ એવા જ અને એવી જ એ અમીતા. માઈની દીકરી પણ ડોક્ટરના વલણ પર ગયેલી.

માઈ ઘરની બિલાડી સાથે વાતો કરતાં. બગીચામાં ઝાડ સાથે વાત કરતા. પણ એ બોલે ન બોલે તેની અસર પેલાં બે પર થતી નહીં. ટેબલ, ખુરશી, પુસ્તકો અને ભીંતે લટકતી ફ્રેમ કરેલી તેમની બંનેની ડિગ્રીઓ. અત્યારે પણ અભિજીતની સામે બેઠેલાં માઈની નજર ભીંતો પરથી ફરતી ફરતી અભરાઈમાં ઠાંસીને ભરેલાં પુસ્તકો પર ગઈ. આટલું બધું વાંચીને માણસ ડાહ્યુ થાય ખરું ? આટલાં પુસ્તકો વાંચ્યાં પણ જીવનનું આત્મનિરિક્ષણ ક્યારે કર્યું નહીં. કુશળ દાક્ટર હતા એ સારા પૈસા કમાવા એટલે સારું જીવન. આ તો હું હતી તો સંસાર ટક્યો પણ અમિતા આવી તો પાછી ઘર ભાંગીને. આટલો સારો સંસાર, સારો પતિ, સારો છોકરો વિચાર કરતાં માઈને અનિરુદ્ધની યાદ આવી. અનિરુદ્ધ માઈનો જમાઈ, અમિતાનો વર અને અભિજીતનો પિતા.

અનિરુદ્ધની સ્મૃતિ થતા જ માઈનું મન અસ્વસ્થ થયું. કેટલો ઉમદા, આનંદી અને સરળ હૃદયનો માણસ. જોતાવેંત જમાઈને જમાઈ તરીકે ગમી ગયો હતો. આમ જ અભિજીતની માફક જ. આજ ખુરશીમાં બેસીને પહેલે જ દિવસે માઈએ બનાવેલી નાસ્તાની વાનગીઓની મન:પૂર્વક પ્રશંસા કરતો.

આ ઘરમાં માઈની પાકકલાની દાદ પ્રથમ વાર તેણે આપી હતી. સામે મુકેલી રકાબીમાંની વાનગીઓ આનંદથી મોંમા મૂકતા જનારા અનિરુદ્ધને દાક્ટર અને અમિતા વિચિત્ર નજરે જોઈ રહ્યાં હતાં. “આ છોકરો દુકાળિયો છે કે શું ? એમ. ડી. થયો છે પણ જીવ બધો ખાવામાં જ છે ?” અનિરુદ્ધના ગયા પછી દાક્ટરે ટીકા કરી “સીલી”, અમિતા બોલી, કેમ ભલા ? એમ. ડી. થયો એટલે એણે કશું ખાવું – પીવું નહીં ? બધાં માણસો તમારા જેવા ક્યાંથી હોય ?” અમારા જેવા એટલે ? માઈએ આનો જવાબ ન વાળ્યો, માઈને મૂંગા થઈ ગયેલાં જોઈને સામે બેઠેલા અભિજીત બોલ્યો. આજી, બાગમાં ચાલને, આજી કાલે પપ્પા મારે માટે શું લાવવાના છે ખબર છે. ચોકલેટ, ચોપડીઓ અને રમકડા અભિજીત ધીમે સાદે બોલ્યો. માઈને એક વાતની હંમેશાં નવાઈ લાગતી. અભિજીતના અને પોતાના ગમા અણગમા સરખા કેમ ? અનિરુદ્ધ આ અભિજીતનો

શેઠશ્રી જમનાદાસ ભીમજી પરિવાર (ભુજ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

બાપ માઈનો જમાઈ એવો જ હતો અરે હતો નહીં છે. લગ્નબંધન અમિતા અને અનિરુદ્ધે તોડી નાખ્યું હતું. કાયદેસર બંનેએ છૂટાછેડા લીધા હતા. પેલો ત્યાં અને આ અહીં. અભિજીત સાથે પણ આ ઘડાકો કરતી વખતે મારા મનનો કોઈએ વિચાર જ કર્યો નહીં ? ઘરડા માણસનું મન બાવરું બનેલું. જરા સરખો ખટકો આવે કે ગભરાઈ જનારું અને અહીં તો પરસ્પરના છૂટાછેડા પાછા કહે એમ કે જીવન અમારું છે એ નિર્ણયો પણ અમારા જ. તો પછી હવે આ બધું સંભાળી લેનારા હું કોણ એની ? આટલું કહેવાની જ વાર. જતી રહેશે છોકરાને લઈને. અનાયાસે બાપનું દવાખાનું મળ્યું છે અને આ ઘર છે જ ને હકનું. અને જતી રહેશે તો આ છોકરાના શા હાલ થશે ?

અભિજીતનાં ગયા પછી ઓરડામાં ઠંડી શાંતતા છવાઈ રહી. થાકીને ખુરશીમાં બેસતા અમિતા બોલી. માઈ બેસ જરા તેના હાથમાં બામની બાટલી હતી. તને એમ લાગે છે કે ઘરમાં શું ચાલે છે તેની મને ખબર નથી ? આજ તેણે બામની બાટલી મોકલી. તને ખુશ કરવા પણ તેના જ ઘરમાં. હોસ્પિટલના કામથી થાકીને રાતની રાત હું કણસતી રહી હોઉં પણ ડોક્ટર હોવા છતાં એણે કોઈ દિવસ માણસાઈને સંબંધે પણ મારા ખબર પૂછ્યા નથી. શું કામ ખબર છે ? દ્રેષ. આ દ્રેષનું કારણ તું નહીં સમજે ભાઈ. કારણ એક જ વ્યવસાયના બે માણસો એકમેકનો કેટલો દ્રેષ કરી શકે છે તે તને સમજાશે નહીં. તારે મને બાપુજીને આવો સંઘર્ષ ક્યારેય થયો જ નથી. તું ઓછું ભણેલી એટલે બાપુજીએ તને ઓછી સંતાપી છે. હું બધું જોતી હતી માઈ. પણ તું ઘર છોડીને જઈ શકી નહીં. કારણ કે તું કમાતી ન હતી. એટલે જ મેં નક્કી કર્યું હતું કે લગ્ન કરવું તો ડોક્ટર છોકરા સાથે તો પણ ન જામ્યું. આ અહંકાર માણસને ખાઈ જાય છે માઈ.

માઈ વિસ્મયપૂર્વક અમિતાને જોઈ રહ્યાં. આ એ જ છોકરી છે ? જે કદી બોલતી ન હતી ? એ તેમના જ વ્યવસાયમાં હતી. એને માઈ પોતે જ સમજી શક્યાં નહીં. પતિનું ઘર છોડીને એ આવી એ માટે તેને જ દોષિત ઠરાવી હતી. માઈ એક નજરે તેને જોઈ રહ્યાં. તે પહેલીવાર જ પોતાની આપવિતી કહેતી હતી અને માઈ સાંભળતાં હતાં.

હું ઓછાબોલી છું. માઈ બાપુજી તને જાતજાતના ત્રાસ આપતા તે મેં જોયો છે. એવો ત્રાસ જે બહારથી દેખાય નહીં પણ મને સમજાતું હતું. મને તારા પર ચીડ પણ ચડતી હતી. પણ હું કાંઈ જ કરી શકતી ન હતી. કારણ તું નબળાની જેમ બધું સહન કરતી

સ્વ. પ્રેમિલાબહેન કાંતિલાલ શાહ (અમદાવાદ) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

હતી. ઘરના આ વાતાવરણ કહો કે રોગ પણ હું દાક્ટર હોવા છતાં મારી પાસે આનો ઈલાજ ન હતો. હું તે બધું જોઈને મૂંગી જ થઈ જતી. પણ એવો જ માનસિક ત્રાસ મારા સંસારમાં શરૂ તયો ત્યારે મેં એનો ઉપાય શોધી કાઢ્યો. અનિરુદ્ધની દુષ્ટતા વધે એ પહેલાં જ મેં એનું ઘર છોડી દીધું.

અમીતાની વાત સાંભળતાં રડતાં માઈને પારો લેતાં અમિતા બોલી “તારું દુઃખ હું સમજી શકું છું. માઈ, અભિજીત ને હોસ્ટેલમાં મૂકવાની વાત તું જાણી ગઈ છે. માઈ, અભિજીત તારે મન એક આશા છે અને માઈ મનને ગમડાવો એટલે જ જીવન નહીં. જીવન એટલે શું એ જ ખરો પ્રશ્ન છે. દરેકના મનમાં આજ પ્રશ્ન થતો હશે. તું પણ આનંદની ખોજ કર હજુ વેળા ગઈ નથી. અમારી સંભાળ લેવામાં તું મન મારે છે પણ, એ બરાબર નથી. તેની પેલે પાર પણ કંઈક છે શોધી તો જો અને કંઈ નહીં હોય તો હું તો છું જ ને તારી પાસે ? આ સાંભળીને માઈના આંખમાં આંસુ આવી ગયા. માઈ મનમાં વિચારવા લાગ્યા કે આત્મ નિરિક્ષણની જરૂર છે જ. તમારા સ્વમાનને વધુ મહત્વ ન આપીને તમે બીજાનું સન્માન કરશો અને બીજાના સ્વમાન પર તરાપ નહિ મારો તો તમે તમામ વર્ગના હૃદય – સિંહાસન ઉપર બિરાજી શકશો.

- દિલીપ શાહ, શ્રીનગર
મો. ૯૬૮૯૯ ૧૨૧૪૮

વાયડસંઘ અંગે

સર્વે જ્ઞાતિજનોને જણાવવાનું કે ચાલુ વર્ષે વાયડ મુકામે ચૈત્ર સુદ છઠને તા. ૧૮-૪-૨૦૨૧ ને રવિવારના રોજ હવન સંપન્ન થશે.

કોરોનાની મહામારીને કારણે વાયડસંઘનું આયોજન અગર માત્ર દર્શનના આયોજન અંગેનો યોગ્ય નિર્ણય ૩૧ માર્ચ, ૨૦૨૧ના રોજ ગુજરાત સરકાર શ્રી દ્વારા રજૂ થનારી ગાઈડલાઈનના આધારે લેવામાં આવશે અને જ્ઞાતિજનોને જાણ કરવામાં આવશે તેની નોંધ લેવી.

- રમેન્દ્ર જે. પરીખ,
પ્રમુખ, વાયડા વણિક શ્રી વાયડ સંસ્થા

‘દૃષ્ટિ આઈ ક્લિનિક’ - ડૉ. વત્સલભાઈ પરીખ (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ધુળેટી

કુદરત ને પણ વિવિધ રંગ પસંદ છે, જેનું મેઘધનુષ સાક્ષી પુરે છે. મેઘધનુષમાં રહેલા વિવિધ રંગો થી છવાઈ રહેતી અને ધુળેટીના પવે પર કેસુડાના ફુલોથી સુગંધીત અને કેસરી રંગની ચાદર થી ઠંકાઈ જતી ધરતીમાતા, આપણને પણ આ તહેવારની રંગોથી ભરેલી, ઉલ્લાસપૂર્વકની ઉજવણીનો સંદેશ આપે છે. વસંતોત્સવના આ ઉત્સવની સાથે સાથે આપણે સૌ પણ આ ધરતીના અનેક રંગો માં રંગાઈ જઈએ અને આપણા પોતાના લોકો ને પણ વિવિધ રંગો થી રંગી દઈએ.

તહેવારનો એક રંગ આ પણ છે કે, આ તહેવાર જ આપણને વિવિધ રંગો માં રંગાઈ જવાનો આગ્રહ કરે છે. ચાલો, આ ધુળેટીએ આપણે પણ કોઈ એક રંગમાં રંગાઈ જઈએ. એ રંગ રાષ્ટ્રવાદ નો પણ હોઈ શકે અને હિન્દુત્વની વિચારધારાનો પણ હોઈ શકે. જે અત્યારના સમય માટે ખુબ જ જરૂરી છે.

કેસુડાનો સુવાસિત અને કેસરીયો રંગ આપણને સૌ ને એ સંદેશ આપે છે કે આ વસંતોત્સવમાં જેમ કેસુડો મહોરી ઉઠે છે તેમ, આપણે પણ તેના પાવન રંગમાં રંગાઈ જઈએ. આપણી પાવન ધરતીનો આ રંગ કેવો અદ્ભુત છે. સુર્યોદય અને સુર્યાસ્તનો આ કેસરીયો રંગ તો કુદરતને પણ ખુબ જ પસંદ છે. આપણા રાષ્ટ્રધ્વજનો આ સૌથી ઉપરનો રંગ વિરતા અને સાહસનું પ્રતિક છે. હિન્દુ ધર્મના સાધુ – સંતો ને પણ ધાર્મિકતા પ્રદાન કરતો આ કેસરીયો રંગ આપણા ભગવાન કેસરીનંદન ને પણ પસંદ છે.

લોકો અમુક પરિસ્થિતિમાં તેમનો રંગ કેવી રીતે બદલે છે તે આપણને ખબર છે. ચૂંટણીમાં પણ કેટલાક રાજકારણીઓ કેવી રીતે કેસરી અને લીલા રંગનાં ખોટા દેખાડા કરે છે તેની આપણને ખબર છે. પણ આ રંગના પારખાં આપણને હમણાં મળી જ ગયા છે. તો આ વસંતોત્સવમાં આપણે સૌ આ કેસરીયારંગ માં કાયમી રીતે રંગાઈ જઈએ તેવી સૌ ને શુભેચ્છાઓ.

હોળી આવી રે (કાવ્ય)

વગડે મહોર્યા કેસુડા ના રંગ , કે હોળી આવી રે,

છાઈ મસ્તી મનને અંગ, કે હોળી આવી રે,

સ્વ. મંજુલાબહેન રમેશચંદ્ર શાહ (કડીવાળા) પરીવારના જય શ્રી કૃષ્ણ

આવી વસંતની વણઝાર, ઉછળે રંગોના ઉપહાર,
આજ આવી કા'નાની યાદ, આવો હેતે રમીએ રાસ,
કે હોળી આવી રે.

શ્રી રમેશભાઈ પટેલ (આકાશદીપ)

- રીપલ પરીખ, અમદાવાદ
મો. ૯૬૦૧૬ ૫૯૬૫૫

અફસોસ

લાગણીઓને ઝાકળ સમ ઉડતા જોઈ છે સંબંધો ના કાયમાં તિરાડો પડતા જોઈ છે.
ફૂલોની ફોરમને માણી શક્યો નહીં, ચાંદનીની શીતળતાને સ્પર્શી શક્યો નહીં.
કુદરતના આ નજારાને રસથી નિહાળી શક્યો નહીં.
ઉર્મિઓના સ્પંદનોને ઝીલી શક્યો નહીં.
જીવનની આ વિષમ દડમજલમાં સુખ નામના સરનામાને શોધતો રહ્યો.
સુખ સામે જ બાંયો પસારીને ઉભું હતું.
“પ્રેમ”જીવનની એ સુખદ પળોને માણી શક્યો નહી

- પરીમલ એમ. પરીખ

કદાર એવું પણ હોય કે
પાનખરનાં સૂકા પાદડાંને
હું નવપલ્લવિત કરવા મથુ.
કેમકે મારા સમગ્ર હૃદયમાં
આશા છે અને ઉલ્લાસ પણ.
અને બાગમાંના ફૂલો જાણે
સંવેદનાના સૂરો વહાવે છે.
અને તેથી જ જ્યારે,
વસંતનું રૂપ લઈ પ્રેમમય ઈશ્વર આવશે
ત્યારે હું તેના હૃદયમાં જ હોઈશ.

- જગદીશ પરીખ

**વાયુદેવતા મંદિર, અમદાવાદ
ભેટ**

૧. અશોકભાઈ કિનખાખવાલા રૂ. ૫૦૦૦/-, માતાજીના વસ્ત્ર માટે
૨. અશોકભાઈ કિનખાખવાલા રૂ. ૧૦૦૦/-, ઘી માટે

- રૂપેશભાઈ શાહ, મંત્રી

શ્રી વાયુદેવતા મંદિર, બાજવાડા

આપ સૌને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે ચાલુ વર્ષે ચૈત્ર સુદ છઠનો હવન કુળદેવતા શ્રી વાયુદેવતાજી મંદિર, બાજવાડા, વડોદરા ખાતે તા. ૧૮-૪-૨૦૨૧ ના રવિવારના શુભ દિવસે યોજાશે.

શ્રીફળ સાંજે ૬.૦૦ કલાકે હોમાશે ત્યાર બાદ આરતી થશે.

હવનના યજમાન થવા ઈચ્છતા સદસ્યે, શ્રી વાયુદેવતા મંદિરે સંપર્ક કરી, પોતાનું નામ, સરનામું અથ્ને કોન્ટેક્ટ નંબર લખાવી દેવા.

હાલમાં કોરોના ને કારણે માસ્ક પહેરવું, હાથ સેનેટાઈઝ કરવા, સોશયલ ડિસ્ટસીગનું પાકલન કરવું. વગેરે મુદ્દાઓ

ધ્યાનમાં રાખી, તે સમયની પરિસ્થિતીને અનુરૂપ થવા અને હાજર રહેવા તથા દર્શન અને પ્રસાદ

નો લાભ લેવા સૌને વિનંતી છે.

આપ સોના સહકારની અપેક્ષાસહ

- શ્રી વાયુદેવતા મંદિર, બાજવાડા, વડોદરા.

**શ્રી અમદાવાદ દશા વાયડા વણિક જ્ઞાતિ કેળવણી ટ્રસ્ટ
ભેટ**

ડૉ. પ્રેમલ વિ. શાહ, દેવલ વિ. શાહ હ. વીણાબેન વિ. શાહ
તરફથી રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- અંકે રૂપિયા બે લાખ પુરા

- હેમલ વી. શાહ, મંત્રી

જ્ઞાતિ સમાચાર

સમાચાર-સંપાદક : દીપક મહેન્દ્રભાઈ શાહ, દીપક મહેન્દ્રભાઈ શાહ, ૪૦, આરોહી રેસીડેન્સી, બિલોરી સોલિટેર પાસે, સાઉથ બોપલ, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૫૮

(M) 98791 10027, E-Mail : dmshah2163@gmail.com

- ૧.) વાચકામિત્ર નહીં મળવા અંગેની ફરિયાદ માત્ર એસ.એમ.એસ., વોટ્સ એપ અથવા પત્ર દ્વારા ફક્ત શ્રી પ્રમોદભાઈને જ મોકલવી જેથી બીજો અંક પોસ્ટ દ્વારા મોકલી શકાય. મેસેજમાં પોતાનું હાલનું અને જૂનું સરનામું ખાસ લખવું.
- ૨.) જ્ઞાતિ સમાચાર ફક્ત સમાચાર સંપાદકશ્રીને જ મોકલવા.
- ૩.) લેખ, કવિતા, શ્રદ્ધાંજલિ, જા.ખ તથા અહેવાલ ફક્ત તંત્રીશ્રીને જ મોકલવા.

અવસાન

અમદાવાદ - હેમન પોપટલાલ શાહ, તા. ૧-૨-૨૦૨૧,

યુ.એસ.એ - મૂળ ભરુચના વિશા વાચકા વણિક શ્રી જયપ્રકાશભાઈ સુમંતલાલ દલાલ, ઉ.વ. ૭૫, ન્યુ જર્સી, યુ.એસ.એ મુકામે તા. ૭-૨-૨૦૨૧ના રોજ.

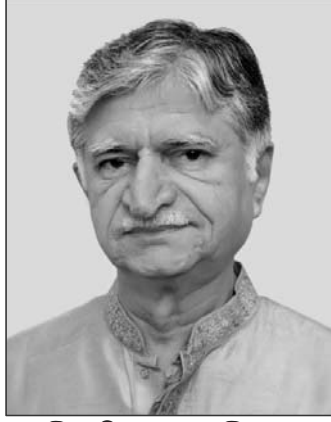
વ્યવસ્થાપનમાં ફેરફાર અંગે

શ્રી નીશીથ અરવિંદભાઈ પરીખ (પાટણ-અમદાવાદ) જેઓ દેના ગ્રામીણ બેંકમાં વરિષ્ઠ ઓફિસરના હોદ્દા ઉપર કાર્યરત છે. તેઓ ડિસેમ્બર-૨૦૧૧થી વ્યવસ્થાપક તરીકે સેવા આપી રહ્યા હતાં. હવે, તેઓ કાર્યબોજના કારણે આ સેવા આપવા સક્ષમ નથી. તેથી, તેમના સ્થાને શ્રી હર્ષ નિખીલ પરીખની નિમણૂક કરેલ છે.

શ્રી નિશીથભાઈએ વાચકામિત્રને આપેલી સેવાઓ માટે અમે તેમના આભારી છીએ અને ભવિષ્યમાં તેમની નિવૃત્તિ પછી તેઓની સેવા વાચકામિત્રને મળી રહે તેવી અપેક્ષા રાખીએ છીએ.

- દ્રુષ્ટી મંડળ

પ્રથમ વાર્ષિક પુણ્યતિથિએ શ્રધ્ધાંજલિ

સ્વ. ગિરીશ કાંતિલાલ શાહ

જન્મ: ૯-૩-૧૯૪૦ શ્રીજી ચરણ: ૨૫-૨-૨૦૨૦

વ્હાલા....ભાઈ - કાકા - મામા

વ્હાલા તે સૌના

જીવી સાદુ જીવન અને રેલાવી સ્મીત વસી ગયા સૌના દિલમાં
ચિંતન, મનન, પઠન, કવિતા, શાયરી બની ગયા હવે પ્રસંગ એમના સ્મરણના
વિકટ સંજોગોમાં પણ અડીખમ રહેવાની દિશા ચીઢી વિહરી ગયા પ્રભુના ધામમાં
તમારી યાદો અમારો ખજાનો બની ગયો સમય કાપવાનો સઢિયારો બની ગયો

અશ્રુભીની આંખે અંજલિ આપતા શબ્દો ખૂટે
મળતા રહે અમ સૌને આપના આશિષ અંતરના
પ્રણામ... નમન... વંદન... નતમસ્તક...

અંજના ગિરીશ શાહ
ભાવિન, કિન્નરી, રાહિલ
વિશાલ, ગોપી, પંથીલ
ગીરાબેન રશ્મિકાંત શાહ
ગોપી સંજય શેઠ દીપ્તિ દર્શિત પંડ્યા
મધુસૂદન કાંતિલાલ શાહ
રક્ષા, મેઘા, હાર્દિક

ગીતાબેન, સ્વ. મીનાબેન, સ્વ. અલકનંદાબેન, ભારતીબેન, માયાબેન

શ્રધ્ધાંજલિ

સ્વ. શ્રી જયપ્રકાશ સુમંતલાલ દલાલ

વિશા વાયડા વણિક, ભરુચ

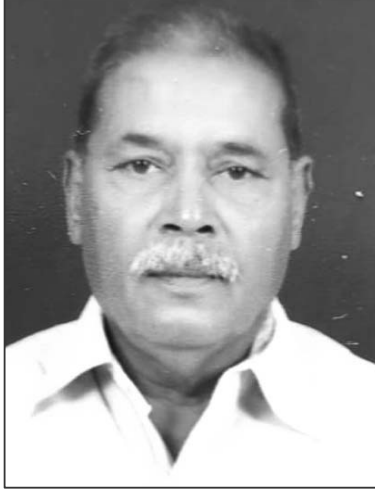
જન્મ : મુંબઈ, ૩૦-૧૧-૧૯૪૬

શ્રીગુચરણ : માર્ટન, ન્યુ જર્સી, યુ.એસ.એ, ૭-૦૨-૨૦૨૧

He was a very hardworking, loving, caring, and joyful person from the heart. He had a tremendous impact on others' lives. He took his retirement to the very next level by serving, helping, and entertaining his dear family, friends and senior community. He also fulfilled his passion for singing, dancing, learning technology from his grandchildren. He never stopped learning and was always inspired to learn from his future generations, such as his grandchildren. I hope his smiling face will forever bring incredible joy to everyone around him. He had a very contentful life. Every skill he taught us lead us to a brighter future. We hope that he will spread his everlasting joy.

Smt Shobhana Dalal's caring husband, father of Rupal Desai (M. 98928 65984), Sonal Shah, and Sonak Dalal. Father in law of Tushar Desai Nikhil Shah Ulka Dalal. Grandfather of Raj Desai Anuj Desai Pranay Shah Amey Shah Grisha Dalal Kashish Dalal.

મિત્રાંજલિ

સ્વ. હેમન પોપટલાલ શાહ

આપનું નિસ્વાર્થ વિશાળ હૃદય, ઝીણવટભરી સમજ ધરાવનાર તથા સાચી સલાહ આપનાર, કર્મ સદા એવા કર્યા કે સૌના હૃદયમાં ગુંજતા રહ્યા. આપનું સાદગીભર્યું જીવન, નિસ્વાર્થ અને નિખાલસ વ્યક્તિત્વને ક્યારેય ભુલાશે નહીં.

પરમકૃપાળુ પરમાત્મા આપને પરમશાંતિ અર્પે એ જ પ્રાર્થના.

ચંદ્રીલ એન. શાહ

પ્રવીણ આર. શાહ

સ્વ. નયન એન. શાહ

Best Wishes From

**Shri Jethalal Acharatlal Parikh
& Smt. Vidhyagauri Jethalal Parikh Family**

RJP Infrastructure Pvt. Ltd.

Civil Engineers & Contractors - Since 1970

An ISO 9001 : 2008 Company

4th Floor, **RJP House**, Anandnagar Cross Road,
Satellite, Ahmedabad-380015.
079-26931248, 49, 52

J.J. Parikh & Brothers

Pharmaceutical Distributors

Since 1947

Mahakant Building, Opp. V.S. Hospital,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.
079-26576493, 26575693

J. Bipinchandra & Co.

Pharmaceutical Distributors

Since 1990

Nagarshethno Vando
& Biscuit Gali, Nr. Pankor Naka,
Ahmedabad-380001.

J. J. Parikh Pharma Pvt. Ltd.

Pharmaceutical Distributors

Since 1996

C & F Agent for Pharmaceutical Companies

Vidhya Estate, Nr. Ekta Hotel,
Sarkhej, Ahmedabad.

**Late Shri Jashubhai J. Parikh - Adv.
Mrugesh J. Parikh – Advocate**

Panel Advocate of more than 15 insurance companies

3rd Floor, Hasubhai Chambers, Nr. Town Hall,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.
079-26577317

JARUN

Pharmaceuticals Pvt. Ltd.

Pharmaceutical Company

Since 2007

3rd Floor Hasubhai Chambers, Nr. Town Hall,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.

**Ramendra – Gita Parikh
Keval – Kinnari
Chinmayee, Sharman
Vrajesh – Shefali Shelat
Om, Arjun**

**Jashubhai – Kokilaben Parikh
Harshul – Alpa , Mrugesh - Ratna
Bhrita, Darsh, Parita, Darshil
Bakul – Nita Dalal
Meera – David Burns
Chinmay**

**Umakant – Maya Parikh
Ina
Hiren – Shruti
Harshank, Mishika
Bhavesh – Shital Choksi
Shivam, Ritika**

Regi. under RNI No. 6316/57. Permitted to post at Ahmedabad PSO On
10th of every month under postal regd. No. MEH Dn.-296/2019-2021
Issued By SSP, Mehsana, Valid upto 31-12-2021

પ્રકાશન ૧૦/૩/૨૦૨૧

Paint By
Bhavik Shah
Mumbai

ઈન્દુભાઈ ડાહ્યાભાઈ શાહ પરિવાર

તથા સર્વે કુટુંબીજનોના જય શ્રી કૃષ્ણ

મધુબન, અપંગ માનવ મંડળ પાસે, ડો. વિક્રમ સારાભાઈ રોડ,
અટીરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૫

PRINTED BOOK

If undelivered please return to: **SHRENİK PARIKH**, B-7, Shree Siddhi Duplex, nr. Apollo Hospital City Centre, Ambawadi, Ahmedabad - 380006
E-mail : vayvaset@gmail.com

Printed and Published by SHRENİK NAVINCHANDRA PARIKH on behalf of AKHIL BHARTIYA VAYADA PARISHAD ASSOCIATION and printed at Shree Vallabh Printery, 2/B, Ellisbridge Shopping Centre, Behind Ellisbridge Police Station, Opp. Town Hall, Ahmedabad - 380 006 and published from B/7, Shree Siddhi Duplex, Near Apollo Hospital City Centre, Core House, Near Police Quarter, Parimal Garden, Ahmedabad - 380 006. Editor - **SHRENİK NAVINCHANDRA PARIKH**